

Konflikter, medling och det koloniala arvet

En postkolonial studie av hur ursprungsbefolkningarna
skildras i museiutställningarna *Arktis* och *Americans*

Samuel Johansson

Examensarbete (30 högskolepoäng) i museologi för masterexamen
inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Julia Håkansson

År: 2026

Title: Conflicts, mediation and the colonial legacy: A postcolonial study on the depiction of indigenous populations in the museological exhibitions *Arctic* and *Americans*

Abstract

Colonialism is a historical process that still affects us today. Museums, especially those with ethnographical collections, are beginning to be affected by an increasing amount of activism regarding these collections, from both within and outside. National minorities affected by a colonial past, have over the last decade started to increasingly demand their right to be included in the historical and national narrative, also highlighting the museums responsibility in the matter. In this thesis, I will as a result of this debate, analyse one museological exhibition at The National Museum of Copenhagen, as well as one at The National Museum of the American Indian's digital website. My method for conducting this study is an exhibition analysis of *Arctic* and *Americans*, in which I, through the lense of the "critical" museum visitor, analyse how the Native American and Inuit cultures are portrayed in these exhibitions. The results of the analysis have shown that for exhibitions depicting an indigenous population and containing objects with a colonial provenance, the metanarrative is a significant factor in how the indigenous population is represented. The results have also shown that a comparative analysis between a digital and an analog exhibition is possible. Furthermore, it has also demonstrated how the colonial relationship in *Arctic* and *Americans* is portrayed through conflicts and "female mediators", as well as how important it is to connect the indigenous population to a shared narrative with the majority population. This has been shown throughout the study to have a decolonizing character and to emphasize the importance of the indigenous population in the national narrative.

Master's thesis

Keywords:

Museum, museology, colonialism, exhibition, exhibition analysis, Greenland, Denmark, United States, Inuit, Native American, critical museum visitor, imagined museum visitor, metanarrative, postcolonialism, National Museum of Copenhagen, National Museum of the Native American, *Arctic*, *Americans*

Museum, museologi, kolonialism, utställning, utställningsanalys, Grönland, Danmark, U.S.A, Inuiterna, nordamerikanska ursprungsbefolkningen, kritisk museibesökare, föreställd museibesökare, metanarrativ, postkolonialism, Nationalmuseet i Köpenhamn, *Arktis*, *Americans*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och frågeställningar	9
2. Teori.....	10
2.1 Postkolonialismens grunder.....	10
2.2 Postkolonialismens påverkan på museer idag	12
2.3 Museologisk teori med anknytning till museets epistemologiska roll som kunskapsspridande institution.....	13
3. Metod	16
3.1 Kvalitativ metod	16
3.2 Utställningsanalys.....	16
3.3 Urval.....	23
3.4 Etiska aspekter.....	26
4 Tidigare forskning	27
4.1 Tidigare forskning rörande NMAI	27
4.2 Forskning rörande den dansk-grönländska koloniala relationen och Danmarks roll som en ”human” kolonialmakt	28
4.3 Ursprungsbefolkningens plats i det nationella narrativet	31
5. Analys och Resultat	33
5.1 Utställningarnas metanarrativ	33
5.1.1 Påverkan på den amerikanska identiteten	33
5.1.2 Forskning och den inuitiska kulturen ur en etnografisk synvinkel.....	37
5.1.3 Summering av utställningarnas metanarrativ	42
5.2 Den koloniala relationen i utställningarna: Konflikter och medling	43
5.2.1 Trail of Tears.....	44
5.2.2 Slaget vid Little Bighorn.....	46
5.2.3 Exotifieringen av Grönland.....	51
5.2.4 Sammanfattning av konflikterna vilka framträder i utställningarna.....	56
5.2.5 Den kvinnliga medlaren	58
5.2.5.1 Museernas skildring av dessa kvinnliga medlare	61
5.2.5.2 Varför just dessa tre individer?	64
5.2.5.3 Vad berättar skildringen av individerna om den koloniala relationen?	64
5.2.6 Sammanfattning av bilden av den kvinnliga medlaren	67
6. Avslutande diskussion samt vidare forskning	69
6.1 Avslutande diskussion	69
6.2 Slutsats	72
6.3 Vidare forskning.....	73
Litteraturförteckning	74
Källförteckning	78
Utställningar	78
Bildkällor	78

1. Inledning

I spåren av andra världskriget ledde nationella frihetsrörelser i koloniserade länder till att den europeiska politiska dominans som kolonialismen skapat över stora delar av världen nådde sitt slut. Trots detta lever ursprungsbefolkningarna i länder som tidigare varit koloniserade i postkoloniala samhällen som fortsatt präglas av kolonialismens efterdyningar (Kohn & Reddy, 2024).

Museet som modern institution uppkom i en tid där kolonialismen präglade samhället på ett mer konkret sätt än idag. Kolonialmakter i främst Västeuropa hade etablerat och kontrollerade olika kolonier världen över. Många föremål från dessa kolonier kom att hamna i samlingarna på olika museer i dessa kolonialmakter. Ett exempel på detta är British Museum, grundat år 1753, vars samlingar formats av det brittiska kolonialväldet samt den koloniala exploateringen av människor och resurser. Denna historia ger föremålen i museets samlingar en kolonial proveniens, något som idag ses som problematiskt (British Museum, u.å.).

Arkeologen och antropologen Dan Hicks beskriver hur utvecklingen av etnografiska utställningar var en signifikant del av den viktorianska erans kolonialism (Hicks 2020, s. 11). Han påvisar att utställandet av olika artefakter från "underlägsna" kulturer hjälpte till att skildra det vita överlägsenhetstänkandet som präglade kolonialismen under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet (Hicks 2020, s. 233). Föreställningen om vit överlägsenhet sammanfattas ofta i termen "den vite mannens börda", ett begrepp hämtat från Rudyard Kiplings dikt med samma namn från år 1899. Begreppets innebörd kan i korthet sammanfattas med att den vita rasen anser sig besitta en "börda" att sprida civilisation till andra delar av världen genom kolonialism.

De museer som idag rymmer samlingar från den koloniala tiden utsätts för fler och fler påtryckningar från postkoloniala rörelser, till exempel *Black Lives Matter* och *Rhodes Must Fall* (De Cesari med flera 2026, s. 4). Många museer vars samlingar präglas av kolonialism genomgår idag även ett internt dekoloniseringsarbete, med ambitionen att försona sig med det förflutna och verka för en framtid där museet är inkluderande för alla (Engman 2023, s. 2–3).

Med grund i den ökade diskussionen om museers koloniala arv, samt problematiken och relationen till kolonialism som etnografiska samlingar innehar, kommer jag i den här uppsatsen att genomföra en komparativ utställningsanalys av två olika etnografiska utställningar. Dessa utställningar; *Americans*; en digitiserad utställning på Smithsonian Institutions hemsida, respektive *Arktis*; en utställning på Nationalmuseet i Köpenhamn, skildrar ursprungsbefolkningen i respektive land ur olika perspektiv. För att etablera en tydlig bild av utställningarna kommer deras metanarrativ att studeras och fastställas utifrån studiens resultat. Därefter kommer analysen utgå från detta metanarrativ, och studera hur den koloniala relationen till ursprungsbefolkningen framställs i utställningarna.

I den här studien definieras begreppet kolonialism som en politisk process, där stater tillägnat sig dominans över fjärran landområden och de invånare som levde där (Kohn & Reddy, 2024). I Nordamerika har flera olika nationer, som Frankrike, Nederländerna, Danmark, Sverige och Spanien etablerat kolonier, men ur ett brittiskt/amerikanskt perspektiv, som är det betydelsefulla för denna studie, inleddes kolonialismen med grundandet av Jamestown 1607. Den första bosättningen på Grönland tillkom redan under vikingatiden, medan etableringen av den danska kolonialismen inleddes 1721, initierad av missionären Hans Egedes uppdrag att etablera en koloni på Grönland i syfte att bedriva såväl handel som mission (Gulløv 2017, s. 8, 46–49).

Relevansen av att studera museers koloniala arv kan motiveras utifrån två huvudsakliga aspekter: För det första är kolonialismens spår – vilka tidigare berörts i inledningen – alltför kännbara för såväl museiinstitutioner som för samhället i stort. För det andra är det koloniala arvet högst aktuellt i de specifika kontexterna för både USA och Danmark. I USA kan president Donald Trumps ”Executive Order 14253 – Restoring Truth and Sanity to American History” ges som ett exempel, där han bland annat poängterar att monument över amerikaner från kolonialtiden inte bör framställas på ett olämpligt nedvärderande vis (Trump 2025). I Danmark har landets relation till sin koloniala historia skildrats i ett fembandsverk, ”Danmark og koloni-erne”, (Gulløv 2017, s. 4). Bakgrunden till att dessa volymer skrivits går att finna i den framväxande danska samhällsdebatten om kolonialismens följder, vilket gör en genomgripande skildring av den danska koloniala historien nödvändig (Gulløv 2017, s. 4–5).

Vad jag ämnar skildra med den här utställningsanalysen är hur etnografiska utställningar gestaltar den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningar och majoritetsbefolkningar, samt hur dessa gestaltningar kan bidra till den dekoloniala processen. I studien kommer denna

möjlighet studeras genom en komparativ analys gällande denna relations framställning i *Americans* och *Arktis*.

1.1 Bakgrund

Under 1900-talet avkoloniserades en stor del av världen på grund av att tidigare kolonier uppnådde självständighet. Trots detta lever kolonialismens strukturer och effekter alltjämt kvar i dessa områden, och för att kritiskt granska detta arv har det akademiska fältet postkolonialism uppkommit. Inom ramen för det postkoloniala fältet har analyser av museiinstitutioner blivit allt vanligare under det gångna decenniet. Detta kan exempelvis ses i hur flera minoriteter i länder med en kolonial historia, såsom Sydafrika, USA, Storbritannien, Tyskland och Nederländerna, under det senaste decenniet har drivit på för en förändring av det nationella och europeiska narrativet, varifrån dessa känner sig exkluderade (De Cesari med flera 2026, s. 4).

Museer besitter en betydelsefull roll som platser för minne och skapande av nationella narrativ (Smith 2020, s. 2). Kombinerat med den ökande postkoloniala granskningen av museiinstitutioner menar jag att en studie av hur relationen mellan ursprungsbefolkningar och majoritetsbefolkningar skildras i museiutställningar är angelägen att genomföra. Denna relation är både i USA och Danmarks fall en fråga som har varit föremål för diskussion, och det är denna relation som följande stycken skall granska ur ett museologiskt sammanhang.

National Museum of the American Indian (NMAI) stod inför många svårigheter, men även möjligheter, inför sin öppning. Arkeologen Claire Smith skildrar i sin artikel riktlinjerna som museet strävade efter att följa för att hantera sin situation:

The National Museum of the American Indian shall recognize and affirm to Native communities and the non-Native public the historical and contemporary cultural achievements of the Native peoples of the Western Hemisphere by advancing, in consultation, collaboration, and cooperation with Native people, knowledge and understanding of Native cultures, including art, history, and language, and by recognizing the museum's special responsibility, through innovative public programming, research, and collections, to protect, support, and enhance the development, maintenance, and perpetuation of Native culture and community.

(Smith, 2005, s. 425)

Dessa riktlinjer indikerar att museet har som målsättning att skildra den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kultur på olika vis, både för den nordamerikanska

ursprungsbefolkningen idag, och för museets besökare som inte tillhör ursprungsbefolkningen. Riktlinjerna belyser vidare hur museet konsekvent ser på sitt uppdrag som offentlig kunskapsinstitution och hur detta uppdrag kan bidra till den inhemska kulturens fortlevnad. För att anknyta till Tony Bennetts diskussion i *Museums, Power, Knowledge: Selected Essays* (2018) om museets bredare samhälleliga roll, vilken har integrerats i denna studies teoretiska perspektiv, påvisar riktlinjerna hur *soft power* kan användas på ett konstruktivt sätt inom museiverksamheten. Detta uppnås genom att museer förstår sin betydelsefulla roll i samhället och strävar efter att använda denna position för att bidra till en positiv samhällsutveckling (Bennett 2018, s. 50). Vad som karaktäriserar Bennetts forskning är hans användande av Michel Foucaults teorier, vilka Bennett använder för att studera hur relationen mellan kunskap och makt påverkat kulturstudier, däribland museistudier (2018, x).

NMAI är även det första nationella museet i USA som dedikerats till bevarandet av och utställningar kopplade till den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kultur. Museets huvudbyggnad öppnades i Washington, D.C. 2004 (Smith 2005, s. 426). Som det första nationella museet med denna betydelsefulla roll har NMAI:s verksamhet även lett till flera debatter inom ämnet. Museets kritiker har bland annat diskuterat hur museets metod gällande att dela upp föremålen i utställningarna utifrån ursprungsbefolkningens klassificeringssystem gör det utmanande att ta till sig utställningarna om man som besökare inte tillhör ursprungsbefolkningen (Smith 2005, s. 431).

Historikern Amy Lonetree anmärker att museets avsaknad av att diskutera kolonialismens konsekvenser, och de brott som den amerikanska staten och dess medborgare begått mot ursprungsbefolkningen under historiens gång, är ett negativt attribut för museet (2012, s. 119). Vad Lonetree avser att belysa med denna granskning är att NMAI misslyckats med att beskriva hur kolonialism fungerar i praktiken, och vilken skada som orsakats den nordamerikanska ursprungsbefolkningen av kolonialistiska praktiker (2012, s. 119).

Efter att ha studerat Lonetrees diskussion kring kolonialismens konsekvenser framstår begreppet som relevant att återkoppla till i min analys av två olika anledningar. För det första är *Americans* skapad 2018, och genom att analysera denna utställning går det därmed att studera hur museet utvecklats under åren som följde Lonetrees kritik. För det andra är utställningarnas återkoppling till kolonialismens konsekvenser en intresseväckande jämförelsepunkt mellan utställningarnas skildring av ursprungsbefolkningen. Anledningen till detta är att den koloniala

relationen mellan ursprungsbefolkningar och kolonisatörer genom historien präglats av ojämlikhet och av en maktposition för kolonisatorerna (Kohn & Reddy 2024). Med anledning av detta kommer en återkoppling till Lonetrees diskussion om kolonialismens konsekvenser genomföras i min analys, för att studera hur konsekvenserna av den denna ojämlika relation beskrivs i utställningarna.

Vid en övergång till *Arktis* kan det konstateras att Nationalmuseet i Köpenhamn har en betydligt äldre historia än NMAI. Museets samlingar härstammar från Fredrik III:s ”kongelige kunstkammere” från ca 1650 men det var först 1892 som verksamheten fick namnet ”Nationalmuseum” (Jørgensen 2025). Gällande Nationalmuseets arktiska samlingar, har även dessa en långvarig historia. Föremålsbestånden härrör från första hälften av 1600-talet och den danske vetenskapsmannen Ole Worms samlingar, således innan den danska kolonisering av Grönland inleddes.

Majoriteten av samlingarna härstammar dock från de senaste två århundradena, då flertalet expeditioner genomförts och åtskilliga forskningsartiklar skrivits (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5). Museets arktiska samlingar härrör därmed från en tydlig vetenskaplig bakgrund, där samlingarna införskaffats under arktiska expeditioner, och där Nationalmuseets etnografiska avdelning har bedrivit arktisk forskning under större delen av 1900-talet (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5). Museet anammade även i relation till Grönland rollen som bevarare av den grönländska kulturen innan dess att landet fick självstyre 1979, och museet hjälpte även till när ett grönländskt nationalmuseum skapades (Schultz-Loretsen 1997, s. 277–284).

Maegaard och Køhler Mortensen belyser en problematik som museet ställts inför i en mer samtida kontext, vilken rör avlägsnandet av ordet Eskimo från utställningarna år 2020. Detta skapade komplikationer när museet, i samband med förändringen, förklarade att: ”It requires us to be more careful when we describe them”. Maegaard och Køhler Mortensen hävdar att denna förklaring skapar en tydlig exotifiering mellan ”vi” och ”de”, och att vad museet avser med formuleringen därmed blir tvetydligt (2022, s. 780–781). I den här analysen kommer jag att studera den här problematiken gällande ”vi” och ”de” och den exotifiering denna definiering innebär som en konsekvens av kolonialismen och en aspekt av den koloniala relationen.

Utifrån uppsatsens övergripande syfte framstår en analys av en eventuell exotifiering av ursprungsbefolkningarna i utställningarna som högst relevant. Anledningen till detta handlar om

att en exotifiering av ursprungsbefolkningen motverkar en skildring av den koloniala relationen, eftersom ursprungsbefolkningens narrativ ej lyfts fram. Ifall ursprungsbefolkningen exotifieras i utställningarna kvarstår även de etnografiska utställningarnas koloniala arv. Skälet till det berör faktumet att det kan tolkas som att artefakter från ”exotiska” och ”underutvecklade” kulturer visas upp i utställningarna, trots att detta inte är kuratorernas målbild i dagens museer. Mot bakgrund av detta kommer en analys av en eventuell exotifiering av ursprungsbefolkningarna i *Americans* respektive *Arktis* att genomföras. I det följande avsnittet presenteras uppsatsens syfte och frågeställningar.

1.2 Syfte och frågeställningar

Denna uppsats ämnar undersöka på vilket sätt *Americans* och *Arktis* inkluderar den nordamerikanska ursprungsbefolkningen, respektive den inuitiska befolkningen på Grönland i sitt metanarrativ. Studien ämnar även analysera på vilka sätt den koloniala relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen representeras i de båda utställningarna. Genom en komparativ metod är syftet således att utforska dessa båda utställningars skildring av den ursprungsbefolkning som står i fokus i respektive utställning. Ambitionen är att denna jämförelse ska exemplifiera hur ursprungsbefolkningar gestaltas i samtida museiutställningar, samt undersöka på vilket sätt museiutställningar kan bidra till dekoloniala processer.

Utifrån denna bakgrund och detta syfte skall följande frågor besvaras:

- Vilka metanarrativ framträder i utställningarna, och hur skildras ursprungsbefolkningen i dessa narrativ?
- Hur skildras den koloniala relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen i utställningarna?

2. Teori

Teorin som jag i denna undersökning huvudsakligen kommer att tillämpa är postkolonialism, och inledningsvis i kapitlet introduceras postkolonialismens grunder genom Edward Said och Frantz Fanon, två viktiga pionjärer inom ämnet. Därefter kommer teorins betydelse för samtida museiverksamhet att beskrivas med utgångspunkt i boken *Decolonizing the Museum: Art, Activism and the Question of Race in Curation* från 2026. Boken är skriven av professorn i kulturstudier Chiara De Cesari, museichefen Wayne Modest samt konstforskaren Marta Pagliucas Pelacani. Att förstå den samtida museologiska diskussionen kring museers koloniala arv och dess kännetecknande drag gör det möjligt för mig att kontextualisera analysen av utställningarnas skildring av ursprungsbefolkningen.

För att nyansera analysen och bredda uppsatsens teoretiska perspektiv kommer studien även att anlägga ett epistemologiskt perspektiv, det vill säga hur museets institutionella och kunskapsproducerande roll genererar en maktposition. Relevansen för inkluderingen av denna forskning grundar sig i uppsatsens syfte, eftersom en analys av museets roll som kunskapsproducent kan bidra till en förståelse av utställningarnas metanarrativ. Att skapa sig en förståelse kring museets roll som kunskapsproducent av dessa ursprungsbefolkningars kulturer är även användbart för en insikt i hur utställningarna skildrar den historiska relationen till ursprungsbefolkningen och belyser kolonialismens konsekvenser. Museets roll som kunskapsspridande institution av ursprungsbefolkningars kultur placerar även museet i en ojämlik maktposition, eftersom museet har kontrollen över utställningens struktur. Hur *Americans* och *Arktis* exemplifierar denna maktposition avser jag undersöka i denna uppsats.

2.1 Postkolonialismens grunder

Postkolonialism som teori sägs ofta ha börjat med Edward Saims *Orientalism* från 1978 (Said 2003), men Frantz Fanons *Les Damnés de la Terre* från 1961 är också värd att nämnas, eftersom han bland annat hade en tidig representativ roll inom fältet (Fanon 1961, Bhabha, Sartre 2004, s. 8–63).

Fanons litterära verk kan kortfattat sammanfattas som en analys av kolonialismens effekter på de koloniserade folken ur ett psykosocialt perspektiv (Peterson 2026). Han såg på kolonialism

som en form av dominans, som önskade omorganisera de koloniserade folkgruppernas värld genom våldsamma medel. Fanon skrev boken *Les Damnés de la Terre* kort före sin bortgång, vilket etablerade honom som en ledande intellektuell i avkoloniseringsrörelsen internationellt (Peterson 2026). I sitt avslutande kapitel i denna bok fastställer Fanon ett behov i det postkoloniala samhället att skilja sig från sin europeiska historia (Fanon 1961, s. 307). För att exemplifiera detta använder han USA och skriver bland annat att: "För två sekler sedan fick en före detta europeisk koloni för sig att komma i kapp Europa. Den har varit så pass framgångsrik att Amerikas Förenta Stater har blivit ett monster där Europas brister, sjukdomar och inhumanitet nått skrämmande proportioner" (Fanon 1961, s. 308). Detta uttalande stämmer väl överens med Fanons allmänna idéer. Han framhöll att eftersom européerna har motarbetat de koloniserade kulturernas fortlevnad, krävs det nu att de självständiga folken finner nya vägar till utveckling, på egna villkor (Fanon 1961).

Edward Said, född den 1 november 1935 i Jerusalem, levde liksom Fanon under en tid av koloniala konflikter. År 1951 flyttade Said till USA där han 1978 publicerade *Orientalism*, det arbete som han främst blivit känd för. I *Orientalism* studerar Said västvärldens syn på "Orienten". Said menade att västvärlden projicerade en stereotypisk bild av "annorlundaskap" i den islamiska världen som stödde västerländsk kolonial politik (Britannica editors 2026). Said undersöker främst hur människor som lever i "Occidenten" (Västvärlden) respektive "Orienten" uppfattar och ser varandra utifrån olika aspekter (Said 1978). Kort sammanfattat innebär dessa olika begrepp en sammanhängande gruppering av Västvärlden och den värld som av Västvärlden tidigare definierats som "Orienten", det vill säga Mellanöstern och östra delarna av Asien (Said 1978). I *Orientalism* diskuterar Said relationen mellan den västerländska stereotypiska synen på Orienten och dess koppling till tidigare koloniala strukturer, det vill säga hur dessa strukturer påverkar världen även efter att världens kolonier blivit självständiga (Said 1978).

Sammantaget kan Fanon och Saims resonemang förstås som att Fanons fokus är på den stagnation av utveckling vilka länder som blivit koloniserade av européer drabbats av. Han anknyter även till USA som ett exempel på vad som sker om kolonier följer i européernas spår; de anammar européernas bekymmer och skapar som en följd av detta ytterligare problem för världen. Kopplingen till denna studie berör främst Fanons skildring av USA som ett "monster med europeisk anknytning" (Fanon 1961, s. 308). Said skildrar snarare hur västvärldens stereotypisering av människorna som levde i "Orienten" bidrog till den koloniala relationen och dess eftermäle.

Trots att föreliggande studie inte utgår från ett orientaliskt kolonialismperspektiv, är stereotypiseringars roll i utställningarna något som även anspelar på denna undersökning. Detta kan förklaras av att stereotypiseringar historiskt har präglat representationen av både nordamerikanska urfolk och inuiter. Den här undersökningen kommer därav att inkludera olika stereotyper och studera hur metanarrativet och den koloniala relationen präglas av dessa.

2.2 Postkolonialismens påverkan på museer idag

För att skapa en konkret och nyanserad teoretisk anknytning kommer De Cesari, Modest samt Pagliucas Pelacanis bok användas. Bokens utgångspunkt är hur museer och teori kan dekoloniseras i praktiken, samt hur den gryende aktivismen kopplat till museers koloniala arv har påverkat museiinstitutionen (De Cesari med flera 2026).

Inledningsvis bör De Cesari med fleras definition kring musernas roll i förhållande till sitt koloniala arv framhävas. De behandlar bland annat hur aktivism kopplad till rörelser som *Black Lives Matter* och *Rhodes Must Fall* har påverkat museer och bidragit till att ett ökande antal utställningar med fokus på kolonialism öppnat (De Cesari med flera 2026, s. 4). De Cesari med flera beskriver hur detta skett genom att postkoloniala minoritetsgrupper visat vägen för denna aktivism med bakgrund i deras exkludering från bredare europeiska narrativ och olika strukturella ojämlikheter på grund av kolonialism (2026, s. 4). En betydelsefull aspekt som De Cesari med flera därmed berör är den aktivism som samhället i stort påverkats av under det senaste decenniet, och hur denna aktivism även berört museiinstitutionen.

Med utgångspunkt i detta fokusområde avser jag att tillämpa ett teoretiskt perspektiv som belyser museets ansvar för att inkludera postkoloniala minoritetsgrupper i det övergripande narrativet. Jag kommer även att använda mig av ett begrepp som De Cesari med flera använder sig av när de diskuterar museets nya roll inom denna aktivism, nämligen *problem space*, en term som tillskrivs antropologiprofessorn David Scott (De Cesari med flera 2026, s. 6). Enligt Scotts beskrivning utgör ett *problem space* en diskursiv och språklig kontext, vilken är direkt sammankopplad med frågor om kunskap och makt (2004, s. 4). De Cesari med flera skildrar museet som ett *problem space* ur ett diskursivt perspektiv på grund av den dekoloniala aktivismens agerande. Om museet ses som en sådan plats kan en dylik frågeställning och ett sådant problem enligt De Cesari med flera beröra museernas narrativ kring kolonialismens historia och påverkan. Vad som då undersöks är om det koloniala blir placerat i det

förgångna eller om det anses vara en kontinuerlig process än idag som skildrar intersektionella ojämlikheter (De Cesari med flera 2026 s. 6 – 7).

Mitt bruk av denna del av teorin handlar därmed om tre olika delar: den postkoloniala aktivismens påverkan på museet, museets roll som ett *problem space* och betydelsen av en inkludering av postkoloniala minoriteter i det bredare narrativet (De Cesari med flera 2026, s. 4–7). I analysen använder jag dessa olika segment för att placera min undersökning av *Americans* och *Arktis* inom ett postkolonialt forskningsfält, till vilket jag även avser att anknyta studiens resultat.

2.3 Museologisk teori med anknytning till museets epistemologiska roll som kunskapsspridande institution

Den andra teoretiska infallsvinkeln som används i denna studie fokuserar på museernas roll som kunskapsspridande institutioner. Detta innebär ett epistemologiskt fokus samt en undersökning av vilken makt denna roll ger museerna. Denna teori fokuserar på en mer bakomliggande institutionell och generaliserande inblick i museiverksamheten. Inledningsvis kommer en ledande forskare inom ämnet, Eilean Hooper-Greenhill, professor i museologi, att diskuteras.

Ett problem som ett museum kan ställas inför i sin kunskapsspridande roll gestaltar Hooper-Greenhill med hjälp av Natural History Museum i Londons öppnande 1881. Hooper-Greenhill beskriver att museet som institution präglades av den moderna erans framväxt, samtidigt som den interiöra kunskapsframställningen snarare liknade hur museer såg ut under slutet av 1700-talet. Indelningen av de olika djuren i Natural History Museum präglades av Georges Cuvier, en vetenskapsman som var verksam i början av 1800-talet, snarare än till exempel Charles Darwin och Alfred Russel Wallaces mer moderna zoologiska idéer (Hooper-Greenhill 1992, s. 198–199).

I etnologen och museologen Charlotte Engmans avhandling från 2023 framträder en likhet med Hooper-Greenhills beskrivning, kopplat till etnografiska samlingar. Engman beskriver hur dekoloniala processer är pågående i etnografiska museer, där det koloniala och materiella arvet är påtagligt (2023, s. 2–3). Engmans skildring av dekoloniala processer inom

etnografiska museer belyser hur samlingarna speglar en tid då föremålens koloniala proveniens inte ansågs lika problematisk som idag. Detta kan liknas vid Hooper-Greenhills beskrivning av hur kunskapsordningen på Natural History Museum kom att ses som föråldrad – en parallell som denna studie ämnar utforska vidare.

En annan inflytelserik forskare inom museernas epistemologiska roll är den ovan nämnda Tony Bennett, professor i social och kulturell teori. Den del av Bennetts mångfacetterade forskning som jag i denna uppsats kommer anknyta till är museets relation till kunskap och makt. Hans kapitel ”The Exhibitionary Complex”, publicerat i essäsamlingen *Museum, Power, Knowledge: Selected Essays* (2018), är därav det mest användbara för denna studies syfte. I kapitlet diskuterar Bennett bland annat en applicering av Foucaults *hard* och *soft power* och hur museet kan kopplas till *soft power* (2018, s. 50). Tillämpningen av *soft power* handlar om statens metoder för främjandet av konst och kultur. Bennett anser att den här metoden handlar om att ge exempel snarare än lära ut, om underhållning snarare än disciplinär utlärninng och om publikens frivilliga konsumtion av konst och kultur (2018, s. 50). Bennett anknyter metoden till *The Exhibitionary Complex*, vilket är ett begrepp som han använder för att visa hur museiinstitutioner under det moderna samhällets framväxt kunde brukas i sin nya publika kontext. Museer nyttjades bland annat för att lära och forma besökarna utefter existerande maktstrukturer, exempelvis gällande synen på kultur och på historien (Bennett 2018, s. 23–51). En jämförelse mellan Bennetts diskussion i detta kapitel och Hooper-Greenhills argument visar att Bennett gestaltar ett bredare perspektiv. Detta bidrar till att slipa mina teoretiska glasögon, vilket i sin tur ger uppsatsen en större vidd.

Avslutningsvis ska även en mer modern anknytning till denna teori kopplas in, i form av Laurajane Smith, professor i museologi, och hennes studie kring hur besökare använder museer för att förstå betydelsen av museiinstitutioner. Smith studerar hur besökare använder museer för att lära sig om nationella historier och deras politiska konsekvenser, samtidigt som besökarnas agens inom kulturinstitutioners verksamhet uppmärksammas (2020).

Genom en jämförelse mellan Hooper-Greenhill och Bennett framträder en sammanvävning av deras respektive fokusområden, vilket ger en bredare bild av den museologiska institutionens epistemologiska roll. Medan Hooper-Greenhill berör hur museers kunskapsorganisation kan bli föråldrad och vilka bekymmer detta kan skapa, diskuterar Bennett museets bredare samhällseliga uppdrag som kunskapsspridande institution. Smiths inriktning på

besökarens agens och deras sätt att använda kulturinstitutioner utgör avslutningsvis ett mikroperspektiv på ämnet.

Mitt bruk av den här teoretiska infallsvinkeln handlar om att skapa en grundläggande förståelse för hur utställningar framställer ursprungsbefolkningen. Detta görs med utgångspunkt i Hooper-Greenhills, Bennetts, Engmans och Smiths olika perspektiv på museer som kunskapsspridande institutioner. Min jämförelse av Hooper-Greenhill med Engman kommer användas för att studera hur etnografiska museisamlingar påverkas av sin koloniala historia, och hur de kan ses som ”föråldrade” i ett postkolonialt samhälle. Bennetts skildring av *The Exhibitionary Complex* kommer att brukas för att koppla samman utställningarnas metanarrativ till den kunskap de ämnar förmedla. Avslutningsvis kommer Smiths diskussion användas för att belysa museets betydelsefulla roll för bildandet av det nationella narrativet. Detta kommer kopplas samman med tidigare forskning som berör vikten av att föra in minoriteter som ursprungsbefolkningar i det nationella narrativet för att motverka exkludering och utanförskap. Jag ämnar använda dessa perspektiv som en form av verktyg för att tydliggöra studiens relevans, och förklara frågeställningarnas resultat ur ett bredare museinstitutionellt perspektiv.

3. Metod

Den här studien innehåller en kvalitativ och komparativ utställningsanalys av *Americans* och *Arktis*, med fokus på hur utställningarna skildrar den nordamerikanska respektive inuitiska ursprungsbefolkningen.

3.1 Kvalitativ metod

Studiens syfte är för det första, att jämföra *Americans* med *Arktis* för att urskilja likheter och skillnader i hur utställningarna visar de ursprungsbefolkningar som är i centrum. För det andra ämnar studien belysa hur den koloniala historien och relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen gestaltas i utställningarna, för att undersöka hur museiutställningar kan bidra till dekoloniala processer. Med grund i detta syfte anser jag att en kvalitativ och jämförande analytisk metod är den mest lämpliga, och denna metod är vad uppsatsen kommer utgå ifrån. Den specifika metoden som uppsatsen kommer innehålla är två separata utställningsanalyser av *Americans* respektive *Arktis*, och vad utställningsanalys konkret innebär är vad nästkommande sektion kommer behandla.

3.2 Utställningsanalys

I analysen av museiutställningarna utgår studien främst från Whiteheads nyligen publicerade bok *Analyzing Museum and Display: Theory and Method* (2025), vilken utgör det primära referensverket inom området. En intressant aspekt av att analysera museiutställningar är att det enligt Whitehead inte finns någon tidigare enskild översikt över riktlinjer för att analysera dem (2025, s. 6). Detta faktum, framhåller Whitehead, gör tidigare exempel på analyser av utställningar särskilt klargörande och övertygande, eftersom de bygger på intuition. Det skapar dock strukturella problem kring vad analyser bör baseras utefter och hur subjektiva dessa blir (Whitehead 2025, s. 6).

För att undvika dessa problem och skapa tydliga resultat för studien kommer jag i denna uppsats följa de riktlinjer som Whitehead (2025) exemplifierar i sin bok, specifikt gällande två analytiska begrepp: den ”föreställda” och den ”kritiska” museibesökaren. Innan dessa begrepp

förklaras närmare kommer Whiteheads metod och hur han praktiskt går till väga vid en utställningsanalys att beskrivas.

Whitehead beskriver så kallade *walkthroughs*, där han besöker olika utställningar och redogör för sina upplevelser utifrån flera perspektiv. Genom dessa besök skildrar Whitehead ett antal relevanta aspekter att fundera över vid analys av museiutställningar. Inledningsvis poängterar han vikten av att betänka på hur man som besökare positionerar sig till utställningarna, ur vilken synvinkel de betraktas, och hur den egna subjektiva positionen påverkar upplevelsen av dem (Whitehead 2025, s. 213). Vidare beskriver han hur det är väsentligt att beakta vår egen subjektivitet och personliga relation till utställningarnas innehåll och ämne, eftersom detta påverkar vår analys (Whitehead 2025, s. 214–215).

Whitehead lyfter även fram *kontext*, *relationer* och *intentioner* som centrala aspekter inom utställningsanalys. *Kontext* innebär att museets övriga utställningar och museets generella identitet och struktur genom historien behöver beaktas för att förstå den bredare kontexten som utställningen skapats i (Whitehead 2025, s. 215). Gällande aspekterna *relationer* och *intentioner* kopplar Whitehead dessa till intervjuer och gemensamma utställningsbesök med olika ”producenter”, såsom kuratorer, arkitekter, sponsorer och chefer (2025, s. 215–217).

Whitehead förklarar vidare hur museiinstitutioner har olika relationer till varandra gällande till exempel deras innehåll och vad deras utställningar belyser. Ett exempel som han använder är Nationalgalleriet i London, där endast målningar ingår, vilket separerar målningarna från övrig materiell kultur. I Victoria- och-Albertmuseet ingår det däremot ”tillämpad” konst (textilier, keramik etcetera), vilket var till för att ge arbetarklasshantverkare en historisk inspiration för sitt yrke (Whitehead 2025, s. 218). Den här uppdelningen menar Whitehead var ett resultat av både samarbete och konkurrens mellan olika museiinstitutioner. Mot denna bakgrund hävdar han att ett relationellt perspektiv på museer är nödvändigt för att fullt ut kunna förstå varje enskild utställning (2025, s. 218).

Kopplat till *relationer* och *intentioner* går Whitehead även in på etnografiska museer med koloniala samlingar. Gällande dessa skriver Whitehead att de har en egen politik och bakgrund relaterad till den nationella historien om kolonialism. De är även inkluderade i generella samhällsliga debatter om avkolonisering, vilka fungerar som en uppmaning till förändring. Detta

menar han innebär att dessa museer kräver en nyanserad analys som balanserar lokala och bredare perspektiv (Whitehead 2025, s. 219).

Avslutningsvis beskriver Whitehead hur utställningsanalyser bör vara flexibla och innovativa, eftersom han framhåller att den som analyserar bör *välja, kombinera, och förnya*. Samtidigt framhåller han att en utställnings utformning och innehåll avgör vilken analysmetod som är mest lämplig. En audiovisuell utställning om Gallipolikampanjen under första världskriget skapar till exempel sensoriska och affektiva dimensioner, såväl som geopolitiska och ideologiska sådana, vilka är nödvändiga att kunna hantera för att analysera utställningen. Whitehead ser även utställningsanalyser som en form av översättning av utställningars innehåll. Detta innebär att det är upp till den som analyserar utställningarna att välja vilket tillvägagångssätt som översätter utställningarnas innehåll på rikast och mest innehållsfullt vis (Whitehead 2025, s. 219–220).

Sammanfattningsvis framhåller Whitehead att det vid en utställningsanalys är viktigt att vara medveten om sin egen positionering i förhållande till materialet, samt hur den egna subjektiviteten påverkar analysen. Whitehead betonar även vikten av att ta hänsyn till utställningskontexten, vilket kan bidra till att förklara varför museerna lyfter fram vissa typer av föremål i sina utställningar. Vidare anser Whitehead att relationen mellan olika museer är relevant att ta hänsyn till, eftersom museer i samma geografiska områden kan profilera sig inom olika specialämnen, likt det tidigare beskrivna exemplet från London poängterar. Etnografiska museer med koloniala samlingar kräver enligt Whitehead därtill en varsam analys. Avslutningsvis poängterar Whitehead att en utställnings natur avgör det lämpliga tillvägagångssättet för att analysera och uppleva den, men att det är upp till den som analyserar utställningen att välja ett lämpligt tillvägagångssätt ur ett personligt perspektiv för sin upplevelse.

Vid tillämpningen av Whiteheads riktlinjer på min utställningsanalys av *Americans* respektive *Arktis* beaktar jag min position som en kritiskt analyserande besökare, samt det faktum att jag inte själv tillhör de ursprungsbefolkningar som utställningarna behandlar. Utställningarnas koloniala kontext är även något som jag kommer ta hänsyn till, samt museernas museiinstitutionella roll och positionering i samhället.

Den avslutande poäng som Whitehead lyfter fram beträffande utställningarnas utformning och innehåll, deras påverkan på analysen samt den analyserande besökarens roll i upplevelsen av

utställningarna, är även något jag inkluderat i min analys. Utställningarnas etnografiska utformning, samt deras metanarrativ är viktiga aspekter i analysen. Dessutom involverar analysen en medvetenhet om mitt eget tillvägagångssätt: jag utgår från den ”föreställda” besökaren som bas för att ta till mig innehållet, medan den ”kritiska” museibesökaren fungerar som det övergripande analytiska begreppet. I det följande kommer jag att gå närmare in på vad dessa begrepp i själva verket innebär.

Den ”föreställda” museibesökaren beskriver Whitehead som en konstruktion av kuratorerna för produktionsprocessen av utställningar, den föreställda publik som finns i kuratorns sinne när de skapar utställningar (2025, s. 11). Han diskuterar vidare hur besökare även beaktas när producer utformar upplevelser i museet. Ett exempel han ger är Australiens Nationalmuseums utställning ”First Australians”; att den ”föreställda” besökaren är den som är öppen för att lära sig mer om First Nations-kulturernas variation och utbredning, oavsett om besökaren själv är en del av kulturen eller inte (Whitehead 2025, s. 11).

Begreppet ”den föreställda besökaren” kommer att utforskas vidare i denna uppsats. Att sätta sig in i kuratorns roll under produktionen – och betänka vilken målgrupp de förställer sig som sin huvudsakliga besökarkategori – skapar en förståelse för utställningarnas utformning och struktur. I uppsatsens ämneskontext kommer bilden av den ”föreställda” besökaren vara strukturerad kring problematiken att producera en museiutställning om ländernas ursprungsbefolkningar, när den huvudsakliga delen av museernas besökare inte tillhör denna ursprungsbefolkning.

Enligt Whitehead är det museologen Margaret Lindauer som har etablerat termen om den ”kritiska” museibesökaren. Lindauer skriver i sin artikel ”The Critical Museum Visitor” att:

The critical museum visitor notes what objects are presented, in what ways, and for what purposes. She or he also explores what is left unspoken or kept off display. And she or he asks, who has the most to gain or the most to lose from having this information, collection, or interpretation publicly presented?

(Lindauer 2005, s. 204)

Vad Lindauer här beskriver är de olika aspekter som en museolog bör tänka på vid en utställningsanalys. Utforskandet av det som lämnas osagt eller utelämnas i utställningen är likaledes något som Whitehead berör tidigare, eftersom han är intresserad av att analysera hur ”relationerna mellan ’saker’ är rumsligt organiserade”. Detta kan både avse den rumsliga relationen

mellan olika objekt i museet och relationen mellan objekt och immateriella teorier (Whitehead 2025, s. xv).

I denna studie kan det sistnämnda exemplifieras som relationen mellan föremålen i utställningarna, och det koloniala arv som dessa har. Att följa i fotspåren av det Lindauer beskriver som den "kritiska" museibesökaren är följaktligen lämpligt. I analysen kommer jag studera utställningarna med hjälp av den "kritiska" museibesökarens perspektiv. Ambitionen är att därigenom kunna undersöka hur utställningsföremålen framställs och i vilket syfte, samt vilka aspekter av föremålens koloniala proveniens som utelämnas.

Sammanfattningsvis är det de olika besökarkategorier som Whitehead beskriver som kommer att tillämpas i uppsatsens metodologiska analys. Den föreställda besökaren kommer användas som ett verktyg för att förstå utställningarnas struktur, medan Lindauers skildring av den kritiska besökaren är den roll och det perspektiv med vars hjälp analysen av utställningarna utförs. Med dessa verktyg är förhoppningen att analysen ska kunna tydliggöra utställningarnas skildring av sin ursprungsbefolkning dels ur kuratorn bakom utställningsproduktionens synsätt, dels ur en "kritisk" besökares perspektiv.

En framträdande skillnad mellan utställningarna ligger i deras mediala utformning, där *Americans* är digital medan *Arktis* är analog. Denna skillnad kommer emellertid inte stå i centrum för föreliggande studie. Studien syftar i stället till att undersöka i vilken mån en komparativ jämförelse mellan en digital och analog utställning går att genomföra, och vilka resultat en sådan jämförelse kan ge. Därmed kommer jag att studera utställningarna med samma bakomliggande teori och metod. Det är dock värt att poängtera att den digitala karaktären hos *Americans* kommer att belysas; exempelvis undersöks detta format i förhållande till utställningens metanarrativ och skildring av den nordamerikanska ursprungsbefolkningen. En digital utställning får även ett annat narrativ än en analog, eftersom det fysiska rummet byts ut mot det digitala.

Med anknytning till den digitala utställningsformen används lingvistikprofessorn Martin Siefkes och antropologen Julia A. J. Pfeiffers artikel "Exploring Digital Exhibitions: Typologies, Design Strategies, and Visitor Engagement" från 2025. Artikeln studerar olika utmaningar, möjligheter och tendenser i dagens digitala museiutställningar. De resultat som Siefkes och Pfeiffer presenterar belyser bland annat vilka aspekter av en digital utställning som besökare främst interagerar med. För detta ändamål har Siefkes och Pfeiffer använt sig av resultat från

digitala utställningar där besökarens huvudsakliga fokus under besöket på utställningshemsidorna studerats. Därefter kommer även Siefkes och Pfeiffers resultat kring hur besökarens användning och upplevelse av hur utställningen påverkas av dennes tidigare erfarenheter och intressen studeras. Gällande detta ämne kom Siefkes och Pfeiffer fram till att en del besökare inte följer en specifik struktur utan snarare klickar runt på olika delar av utställningen i en mer slumpmässig ordning. Andra besökare föredrar ett mer strukturerat upplägg där utställningens tilltänkta narrativa berättelseförlopp tydliggörs (Siefkes och Pfeiffer 2025, s. 170–175). De resultat som Siefkes och Pfeiffer presenterar kommer att anknytas till *Americans* struktur. Härigenom undersöks utställningens digitala utformning, samt hur den påverkar skildringen av den nordamerikanska ursprungsbefolkningen.

Med tanke på att båda utställningarna kommer att studeras utifrån samma metod bör den ”kritiske” museibesökarens roll i en digital utställning kortfattat behandlas. Rollen fungerar på ett likartat vis som i en analog utställning, med målsättningen att studera hur föremål presenteras i utställningar och för vilket syfte. Något som är viktigt att beakta i en digital utställning är dock det Siefkes och Pfeiffer diskuterar kring friheten i att upptäcka utställningen utifrån vilka föremål eller sektioner av den som väcker mest intresse. Analoga utställningar består ofta av en kronologisk ordning av det narrativ som utställningen vill berätta för besökaren, medan digitala utställningar skapar en frihet för besökaren att upptäcka utställningen utifrån dennes egna intresse. Den ”kritiske” museibesökarens roll i att undersöka vad som utelämnas eller inte inkluderas i en utställning fungerar dock på ett likartat sätt i en digital som i en analog utställning.

Jämfört med skillnaden som finns mellan *Americans* och *Arktis* i deras digitala respektive analoga utformning, finns det en strukturell likhet i utställningarnas narrativ som är värd att utforska närmare. För att skapa en tydligare förståelse av utställningarna kommer deras metanarrativ, den övergripande berättelsen de ämnar berätta, studeras och etableras.

Begreppet *metanarrativ* fick spridning genom den franska filosofen Jean-François Lyotards bok *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge* från 1979. Mitt metodologiska bruk av termen metanarrativ baseras emellertid på den analys som Laura Hourston Hanks, professor i arkitektur och byggd miljö, genomför av begreppet i delkapitlet ”Writing spatial stories: textual narratives” i boken *Museum Making: Narratives, Architectures* (2012). Hourston Hanks beskriver här metanarrativets betydelse, där hon framhåller hur en berättelse behöver ett metanarrativ, eller övergripande struktur som möjliggör komplexitet, genom underliggande teman,

mindre händelseförlopp och karaktäriseringar av individer som kan skapas såväl inom som utanför strukturen (2012, s. 26). Ur ett museologiskt perspektiv är utställningens metanarrativ dess "övergripande struktur", och det är denna struktur som jag kommer studera i analysen.

Hourston Hanks diskuterar utifrån denna definition två utställningars metanarrativ, en utställning om Förintelsen på Imperial War Museum i London, samt huvudutställningsområdet vid Imperial War Museum North i Manchester (2012, s. 26). Trots utställningarnas liknande beröringsområden och historiska anknytning är deras metanarrativ olika. Utställningen på Imperial War Museum fokuserar på nazisternas förföljelser av olika minoritetsgrupper, medan utställningen på Imperial War Museum North snarare är inriktad på olika konflikter som präglat 1900-talet och även fortsätter prägla 2000-talet (Hourston Hanks 2012, s. 26). Båda dessa utställningar har därmed en gemensam nämnare i andra världskriget, och en gemensam nämnare går även att finna i utställningarna som jag analyserat för denna uppsats, nämligen kolonialism.

Utifrån den gemensamma nämnaren kolonialism är en fråga värd att belysa i vilken grad ursprungsbefolkningen har varit delaktiga i framställningen av respektive utställning. Detta är av betydelse eftersom uppsatsen studerar hur ursprungsbefolkningen skildras i *Americans* och *Arktis*.

De föremål som *Americans* innehåller har tillhört den amerikanska majoritetsbefolkningen, både i det bredare galleriet (se figur 3, s. 35), samt i de olika sektionerna av utställningen, en faktor som är värd att ta i beaktning under analysens gång. Gällande utställningen i allmänhet finns det dock ingen antydning på att den skapats med hjälp av specifika individer ur den nordamerikanska ursprungsbefolkningen. Utställningens syfte är att skildra relationen mellan ursprungsbefolkningen och den amerikanska identiteten, kulturen samt historien. Därmed är det föremål vilka tillhört majoritetsbefolkningen – amerikanerna – som lyfts fram.

Föremålen i *Americans* är emellertid samtliga relaterade till den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kultur, om än ur olika perspektiv, eftersom utställningen undersöker ursprungsbefolkningens kulturella och identitetsskapande påverkan på USA. Smith beskriver att museet vid sin invigning följde flera riktlinjer, bland annat att rådfråga, samarbeta och samverka med medlemmar av ursprungsbefolkningen för att främja kunskap och förståelse för deras kultur (2005, s. 425). Eftersom inga indikationer på museets hemsida eller i *Americans* tyder på att

detta synsätt förändrats indikerar dessa riktlinjer att likaså *Americans* skapats genom rådföring med representanter från ursprungsbefolkningen.

Gällande *Arktis* och ursprungsbefolkningens delaktighet i skapandet av utställningen påminner situationen om *Americans*. Det finns med andra ord inga tecken på att utställningen skapats i samarbete med specifika medlemmar av den inuitiska ursprungsbefolkningen. En skillnad gentemot *Americans* är att materialet som ingår i *Arktis* utgörs av föremål som förvärvats under expeditioner till Grönland och till Arktis. Utgångspunkten för föremålens proveniens är därmed att de tillhört medlemmar av ursprungsbefolkningen, och deras syfte blir att skildra den inuitiska kulturen. Avslutningsvis finns en likhet med NMAI ur ett bredare museologiskt perspektiv, då det finns historiska exempel på samarbeten och samverkan mellan Nationalmuseum och Grönland i syfte att bevara grönländskt kulturarv (Schultz-Lorentsen 1997, s. 277–84). Utifrån föreliggande studies utgångspunkt kan denna form av samverkan även betraktas som en pågående process.

En avslutande aspekt av betydelse berör hur de båda museiutställningarna kommer att jämföras, samt hur detta tillvägagångssätt metodologiskt kommer att struktureras. Historikern Jürgen Kocka skriver i artikeln “Comparison and Beyond” från 2003 hur fördelarna med en komparativ metod bland annat innebär att den kan leda till en identifiering av frågor och förklaringar kopplade till materialet vilka annars riskerar att förbises i analysen (Kocka 2003, s. 40). Denna studie ämnar exemplifiera de fördelar vilka Kocka här lyfter fram med en komparativ analys, att skapa ett mer nyanserat och tydligt resultat. Ambitionen är att en jämförelse mellan utställningarna dels bör identifiera intressanta likheter och skillnader gällande deras strukturer, dels bör leda fram till tydligare resultat gällande utställningarnas skildring av sin ursprungsbefolkning. Konkret avser analysen att jämföra utställningarna utifrån deras föremål, de tillhörande texterna, samt den bredare kontexten kring materialet.

3.3 Urval

Att denna uppsats ämnesområde framstod som givande att utforska berodde dels på ett personligt intresse för ämnet, dels på dess koppling till den utbredda museologiska debatten om museers koloniala arv, där bland annat British Museum återkommande har lyfts fram.

I Norden finns det två ursprungsbefolkningar att välja mellan, nämligen samerna i Sverige och inuiterna på Grönland, där de sistnämnda berör ett danskt perspektiv. Inledningsvis övervägde jag att fokusera på samerna i Sverige. Efter att ha blivit rekommenderad att inuiterna på Grönland kunde vara en mer relevant och intressant jämförelse med den nordamerikanska ursprungsbefolkningen, valde jag att studera dem. Anledningen till detta var för att samerna främst påverkat och levt i de norra delarna av Sverige, således har de inte haft den bredare nationella påverkan som minoritetsbefolkning vilket den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och inuiterna haft.

En process har också skett vid urvalet av museer och utställningar till studien. På grund av olika anledningar framstod inte en resa till USA vara realistisk under den tidsperiod då uppsatsen skrivits. Detta innebar att jag i stället bestämde mig för att rikta uppsatsen mot en digital utställning som skildrade den nordamerikanska ursprungsbefolkningen. Mot denna bakgrund framträdde *Americans* på NMAI vara en passande utställning att analysera. Den främsta anledningen till detta är utställningens fokus på att skildra hur det amerikanska narrativet och ursprungsbefolkningens narrativ har vävts samman genom historien. *Americans* är en digital utställning, men den är även digitiserad från en analog utställning vid NMAI.

För den nordiska motsvarigheten var processen som tidigare berörts något längre, men *Arktis* på Nationalmuseum var den utställning som valdes. Efter valet av inuiterna som den nordiska ursprungsbefolkningen att studera tycktes det inte finnas något annat museum än Nationalmuseum som alternativ. Nationalmuseets stora etnografiska samlingar framträdde som ett intressant material att undersöka med avseende på det koloniala arv som präglar äldre samlingar av denna typ (Engman 2023, s. 2–3). Nationalmuseer är i allmänhet betydelsefulla för att förmedla ett nationellt narrativ genom att placera historiska föremål i en nutida kontext och bevara ett kollektivt minne (Maegaard & Køhler Mortensen 2022). Mot bakgrund av den strävan som finns hos postkoloniala minoriteter att involveras i detta narrativ (De Cesari med flera 2026, s. 4), framstod en analys av Nationalmuseets etnografiska samlingar utgöra ett värdefullt bidrag till det postkoloniala museologiska fältet.

Gällande vilken utställning som skulle väljas på museet fanns det två alternativ, dels *Arktis*, dels *Stemmer fra kolonierne*. *Stemmer fra kolonierne* är en utställning som öppnades 2017. Utställningen berör Danmarks bredare koloniala historia, och lyfter fram olika människooften i dessa kolonier med hjälp av bland annat unika föremål från museets samlingar (Nationalmuseum

2017). Under mitt besök på Nationalmuseet besökte jag *Stemmer fra kolonierne* och studerade de grönländska delarna av utställningen, där strukturen på den danska kolonin bland annat belyses. Anledningen till att jag inte valde att analysera *Stemmer fra kolonierne* är för att den även lyfter fram det danska kolonialväldet i Afrika, Västindien och i Indien. Dessa områden har genom historien präglats av mångkulturella utbyten och stått under inflytande av flera olika kolonialväldet. Den danska koloniala relationen med dessa områdenas ursprungsbefolkning blir därav mindre tydlig än relationen mellan Danmark och inuiterna på Grönland. På Grönland bosatte sig danska kolonisatörer och ett gemensamt narrativ skapades, ett narrativ som än idag är föremål för diskussion och förändring. Valet föll därför på utställningen *Arktis* – vilken fokuserar på den arktiska befolkningen och på de grönländska inuiterna – eftersom den därmed skulle lämpa sig som en mer relevant och intresseväckande jämförelse med *Americans* än *Stemmer fra kolonierne*.

Angående de föremål i utställningarna som lyfts fram och analyseras, gjordes även här ett urval. Whitehead beskriver att ett urval behöver göras gällande vilka aspekter av museiutställningar som analyseras (2025, s. 6). Han skildrar hur en djupgående analys av samtliga aspekter av en utställning och dess omgivande kontext skulle vara mycket tidskrävande. Därav krävs en tydlig avgränsning av vilken inriktning och vilka aspekter utställningsanalysen ska omfatta (Whitehead 2025, s. 6).

Ett urval har därmed gjorts gällande vilka aspekter av utställningarna som analyseras samt vilka föremål som lyfts fram. Uppsatsens frågeställningar behandlar utställningarnas metanarrativ, samt hur den koloniala relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen porträtteras i utställningarna. För att förstå utställningarnas narrativ studerades de utförligt, men på ett övergripande plan. Gällande den koloniala relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen fokuserade jag på de aspekter av och föremål i utställningarna vilka kunde anknytas till denna relation. Analysen visade att frågeställningen kunde anknytas till olika typer av konflikter, samt till hur dessa konflikter framställs som möjliga att lösa. Objekten som lyfts fram i utställningsanalysen är således kopplade till dessa frågeställningar, och används för att konkretisera och diskutera dessa.

3.4 Etiska aspekter

Även om etiska aspekter alltid är viktiga att ta hänsyn till vid genomförande av forskningsprojekt, finns det i denna uppsats inte lika många aspekter att hantera till skillnad från om studien till exempel omfattat intervjuer. De mest väsentliga delarna att beakta är att behandla den ursprungsbefolkning som uppsatsen berör med respekt.

Författaren Jake Page diskuterar detta i sitt epos om den nordamerikanska ursprungsbefolkningens 20 000-åriga historia, där han skriver att både "Native American" och "American Indian" används i olika sammanhang som sammanhängande namn och om ingen specifik stam avses är båda termerna användbara (Page 2003, s. 8). För den grönländska ursprungsbefolkningen finns en liknande situation, eftersom *Arktis* lyfter fram hur inuit är en vanlig term för att samla flera olika folkgrupper. Utställningen inkluderar en beskrivning av termen inuit, där det beskrivs hur inuit betyder "folk", och är en "kollektiv term för de människor som lever i Alaska, Kanada, Grönland och Sibirien". För denna studie kommer nordamerikanska ursprungsbefolkningen att användas när uppsatsen berör människor som är "Native American" eller "American Indian". När jag nämner en specifik stam kommer deras specifika namn att användas, för att följa Pages mönster, medan begreppet "inuit" används i diskussioner med anknytning till den grönländska ursprungsbefolkningen.

Inuit är som nämns ovan ett samlingsnamn för en stor mängd människor även utanför Grönland. "Kalaalit", vilket är hur den grönländska inuitiska befolkningen benämner sig själva hade kunnat användas, men jag har gjort valet att utgå från benämningen "inuit". "Inuit" är en allmänt erkänd term för den arktiska befolkningen, och betraktas, till skillnad från andra benämningar av ursprungsbefolkningar, inte som nedsättande. Studien kommer även att följa de riktlinjer som fastställts av Vetenskapsrådet (2024), med målet att kontinuerligt kritiskt granska studien samt följa en moralisk praxis under genomförandet av densamma (s. 7).

En betydelsefull avslutande del att belysa inom denna sektor om forskningsprojekt är att projektet följer GDPR-lagstiftningen. GDPR berör dock i huvudsak hantering av personuppgifter och olika aspekter som är associerade med dessa. Med tanke på att utställningarna som jag i denna analys studerar är publika såväl som personuppgifter såsom namn och utseende på olika personer som berörs i dessa utställningar, framstår inte risken för att bryta mot GDPR vara sannolik.

4 Tidigare forskning

Den tidigare forskningen som jag i uppsatsen kommer att använda mig av är uppdelad i tre olika fält. I det första fältet ingår tidigare forskning med anknytning till NMAI och till museets utmaningar gällande framställningen av den nordamerikanska ursprungsbefolkningen. Det andra fältet innehåller forskning med fokus på Nationalmuseet och Danmarks relation till inuiterna, samt skildringen av Danmark som en ”human” kolonialmakt och hur den kan anknytas till utställningen. Det avslutande fältet knyter an till postkolonial forskning inom museer i en bredare kontext, både internationell och svensk, och hur dessa studier kan kopplas till den här analysens syfte.

4.1 Tidigare forskning rörande NMAI

Inledningsvis skall den postkoloniala forskningen om museer med koppling till den nordamerikanska ursprungsbefolkningen skildras. Som utgångspunkt för denna genomgång används Claire Smiths artikel ”Decolonising the museum: the National Museum of the American Indian in Washington, DC”, vilken publicerades i samband med NMAI:s öppnande 2004.

Smiths artikel är en lämplig startpunkt med tanke på att den skrevs i samband med NMAI:s öppnande, vilket innebär att senare forskning kan ställas mot Smiths artikel och skildra hur den akademiska synen på NMAI har utvecklats över tid. Artikeln skrevs innan *Americans* skapades och kommer därmed användas för att undersöka NMAI ur ett generaliserande perspektiv. Smiths artikel beskriver både stora möjligheter och utmaningar för museet. Möjligheterna som hon gestaltar berör bland annat att kunskapsordningen inne i museet baseras på ett uramerikanskt klassificeringssystem. I detta klassificeringssystem är relationen mellan växter, djur, platser samt mellan nutid och dåtid framställd på ett holistiskt sätt. Detta skiljer sig från västerländska system likt Carl von Linnés eller Charles Cutters (Smith 2005, s. 425–426). Detta hoppades Smith även skulle kunna förändra organisationen av kunskap, minnet av historien och av nationalidentiteter samt förändra bilden av den nordamerikanska ursprungsbefolkningens historia och deras triumf över kolonialism. Problemet som Smith avslutningsvis beskriver att museet står inför handlar om deras eftersträvan att synliggöra den nordamerikanska ursprungsbefolkningens världsbild och kultur genom ett västerländskt medium, för besökare som till stor del inte tillhör ursprungsbefolkningen (2005, s. 426).

En senare studie att ställa mot Smiths är Lonetrees bok *Decolonizing Museums: Representing Native America in National and Tribal Museums*, som publicerades 2012. Den centrala aspekten som Lonetree diskuterar är hur hennes analys berör museers roll som platser där en dekoloniseringsprocess kan främjas. Lonetree beskriver bland annat hur museiutställningar bör hedra ursprungsbefolkningens kunskap och världsbild, samt diskutera sanningen kring koloniseringen. Detta hävdar hon kan skapa en väg till förståelse och samhörighet mellan ursprungsbefolkningen och övriga befolkningen (Lonetree 2012, s. 21). Lonetree belyser även hur något hon upplever saknas på NMAI är en diskussion kring kolonialismens konsekvenser (2012, s. 119).

Trots att museet lyfter fram den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kultur och hyllar att den finns kvar innehåller museets utställningar, enligt Lonetree, inga tydliga diskussioner kring det negativa som drabbat den nordamerikanska ursprungsbefolkningen i relationen med USA. Hon anser även att museets uppmärksammande av ursprungsbefolkningens kultur förlorar sitt värde ifall detta inte poängteras. Trots att NMAI inte är statligt ägt påvisar Lonetree att museets avsaknad av att diskutera kolonialismens konsekvenser sammankopplar museet till den amerikanska regeringens avsaknad av att erkänna och försöka reparera den påverkan som åsamkats den nordamerikanska ursprungsbefolkningen. Museet tjänar enligt Lonetree då uteslutande nationalstatens egenintresse (2012, s. 119–122).

Utifrån Smith's artikel och Lonetrees verk träder en gemensam bild fram. Det som Smith pekar på som positivt med NMAI:s struktur är något som Lonetree även framhäver som betydelsefullt, att museer skall hedra ursprungsbefolkningens kunskap och världsbild. Samtidigt framhäver båda att museiutställningar bör bjuda in till en diskussion om sina koloniala arv, samt skapa en gemensam värld framåt för den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och övriga delar av det amerikanska samhället.

4.2 Forskning rörande den dansk-grönländska koloniala relationen och Danmarks roll som en "human" kolonialmakt

Efter att i föregående avsnitt diskuterat tidigare forskning om NMAI avser följande sektion att beröra forskning om den koloniala relationen mellan Danmark och den grönländska ursprungsbefolkningen – en grupp som i en västerländsk kontext går under samlingsnamnet *inuit*.

En lämplig startpunkt för att skapa en överblick över den tidigare forskningen inom området är den antologi som den etnografiska avdelningen vid Nationalmuseet i Danmark gav ut 1997. Denna berör avdelningens forskning i Arktis de senaste 50 åren. Antologin, som går under namnet *Fifty Years of Arctic Research: Anthropological Studies from Greenland to Siberia* består av en samling av olika forskningsartiklar med koppling till Arktis i olika former (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5, 7). Ur antologin kommer museologen Helge Schultz Lorentzens artikel "Greenland and The National Museum of Denmark and Greenland: Fragments of a piece of Museum History" att användas för att skildra relationen mellan Nationalmuseet och Grönland. Den kommer även brukas för att gestalta arbetet som Nationalmuseet gjort för att stödja ett grönländskt nationalmuseum (Schultz Lorentzen 1997, s. 277–286).

Ett senare verk är *Grønland: Den arktiske koloni* från 2017. Boken är en del av ett projekt som heter "Danmark og kolonierne", vilket är ett bokverk i fem volymer som skildrar Danmarks koloniala historia (Gulløv 2017, s. 4). Den är skriven av flera olika forskare, men huvudredaktören är arkeologen och antropologen Hans Christian Gulløv, som även redigerade den tidigare nämnda antologin.

I introduktionen till *Grønland: Den arktiske koloni* beskriver redaktionsgruppen bakgrunden till varför detta projekt och dessa volymer skapades. Bokprojektet tillkom eftersom den danska kolonialhistorien i allt högre grad dels förträngts, dels förmildrats, eftersom historieskrivningen i stället börjat framhäva skildringen av Danmark som en utsatt stat. Denna utsatthet representeras av de danska territoriella förlusterna av Norge till Sverige 1814 och Slesvig Holstein till Preussen 1864. Bakgrunden till att dessa volymer skrivits finns även att finna i den framväxande samhällsdebatten om kolonialismens spår. Denna debatt ses, likt teorikapitlet skildrat, som en grund till postkolonialismens spridning (Gulløv 2017, s. 4–5). Med bakgrund i dessa punkter skildrar Gulløv med flera den danska kolonialhistorien på ett nyanserat och tydligt vis, där även den mörka historien kring slaveriet och andra aspekter av den danska kolonialhistorien inkluderas. Gällande Grönland beskriver Gulløv hur boken innehåller en gedigen historisk bakgrund för att förstå det nuvarande förhållandet mellan Grönland och Danmark (2017, s. 4–5).

Vad som blir särskilt intressant med att jämföra dessa båda samlingar av forskning om Grönland är att studera utvecklingen som skett under de tjugo år som passerat mellan böckernas publiceringar. De Cesari med flera (2026) framhäver hur det främst är under det senaste decenniet som

gräsrotsrörelsernas aktivism börjat påverka museisektorn, vilket gör det intresseväckande att studera hur detta skildras i *Grønland: Den arktiske koloni* (2017) jämfört med i *Fifty Years of Arctic Research: Anthropological Studies from Greenland to Siberia* (1997). Den förmildring av kolonialismen som skildras i *Grønland: Den arktiske koloni* är avslutningsvis även relevant att diskutera vidare, eftersom det är en diskussion som förts i senare forskning. Efter andra världskriget framkom en bild av Danmark som en ”mild og human kolonialmagt” (Gulløv 2017, s. 5).

Kopplat till Nationalmuseet har jag i genomgången av tidigare forskning inte funnit någon enskild artikel som specifikt studerar *Arktis* ur ett postkolonialt perspektiv. En artikel värd att framhäva är dock ”Colonial Labels and the imagined innocence of past times: Debating language and spatial representations of the Danish/ Greenland relation”, ur tidskriften *Language in Society* (2022) skriven av lingvisterna Marie Maegaard & Kristine Køhler Mortensen. I likhet med Smith (2005) och Lonetree (2012) diskuterar inte Maegaard & Køhler Mortensen specifikt utställningen som analyseras i denna uppsats, men de diskuterar icke desto mindre ämnen av intresse. Specifikt skriver Maegaard & Køhler Mortensen om nationalmuseer, och hur dessa konstruerar och sprider landets ideologier. De diskuterar även hur historiska museer på samma sätt som nationalmuseer bevarar ett kollektivt minne genom att placera sina historiska föremål i en nutida kontext (Maegaard & Køhler Mortensen 2022). Maegaard & Køhler Mortensens diskussion om nationalmuseer är något som jag kommer att återvända till i analysen, mot bakgrund av att Nationalmuseet är ett nationalmuseum, något som inte NMAI är.

Maegaard & Køhler Mortensen diskuterar likaledes Nationalmuseet ur ett bredare perspektiv, relaterat till den exotifiering och den kontrast som museets uppdelning mellan arktiska människor som ”de”, och en implicit ”vi”-position skapar. Referensen till ”vi” är samtidigt oklar, då den kan syfta på museipersonalen, danskar i bredare bemärkelse eller tidigare kolonisatörer (Maegaard & Køhler Mortensen 2022, s. 780–781). Uppdelningen mellan ”vi” och ”de” är en problematik som skapar bekymmer för en målsättning att skapa ett mer inkluderande narrativ för ursprungsbefolkningen, och med grund i detta kommer denna diskussion att behandlas i analysen. Maegaard & Køhler Mortensens artikel (2022) kommer användas för att exemplifiera den danska problematiken i ämnet och hur Nationalmuseet försöker hantera detta.

Även De Cesari med flera (2026) diskuterar den danska kolonialismen i sin studie. Deras studie berör bilden av Danmark som en mild kolonist och hur det är först på senare tid som den danska rollen inom kolonialismen har hamnat i centrum (De Cesari med flera 2026, s. 76–77).

Utifrån den tidigare forskningen framträder en intresseväckande infallsvinkel för min analys av *Arktis*. Denna berör i vilken mån utställningen skildrar Danmark som en exceptionell och human kolonialmakt, samt hur detta påverkar framställningen av inuiterna. En jämförelse utifrån detta perspektiv med hur *Americans* framhäver den amerikanska kolonialismen och skildrar sin ursprungsbefolkning är också av intresse.

4.3 Ursprungsbefolkningens plats i det nationella narrativet

Utöver forskning om NMAI, Nationalmuseet och Danmarks koloniala relation till Grönland är forskning om hur minoriteter, såsom ursprungsbefolkningar, knyts till det nationella narrativet idag särskilt relevant för denna uppsats. Inkluderat i detta forskningsområde är hur majoritetsbefolkningen bör gå till väga för att motverka exkludering av dessa minoriteter. Frågeställningarna som jag studerar i uppsatsen handlar om hur ursprungsbefolkningen och den koloniala relationen till dessa skildras i *Americans* respektive *Arktis*. Givet museets betydelsefulla roll för skapandet av det nationella narrativet (Smith 2020, s. 2), menar jag att en översikt av forskningen inom detta ämne är högst relevant.

Filosofen Moira Pérez skriver i kapitlet ”Caught between past and future: On the uses of temporal figurations for political exclusion” (2022) om det gemensamma minnet av historien i länder där minoriteter finns. Hon skildrar bland annat hur en viktig del i att skapa ett jämlikt och icke marginaliserat samhälle är att erkänna minoriteters historiska kontext i det förflutna, nutiden och framtiden (Pérez 2022, s. 41). Tillämpandet av Pérez diskussion till *Americans* och *Arktis* ligger i vikten att belysa ursprungsbefolkningens förflutna samt funktion i det nutida och framtida postkoloniala samhället. Detta blir särskilt relevant med tanke på den centrala ställning som museer besitter som kunskapsspridande institutioner.

I en svensk kontext är en betydande studie på ämnet att belysa boken *Museums, Migration and Cultural Diversity* (2015). Boken är skriven av docenten inom offentlig rätt, med inriktning på mänskliga rättigheter, Christina Johansson. Den undersöker hur den svenska museisektorn har hanterat de samhällseliga förändringar som den svenska immigrationen bidragit med (Johansson

2015, s. 105). Ett begrepp av intresse för den här uppsatsen vilken Johansson lyfter fram är ”distinktiv integration”, som innebär att historien kring särskilda minoriteter framhävs i det nationella narrativet av olika anledningar, medan andra minoriteter förskjuts till periferin. I en svensk kontext innebär dessa särskilda minoriteter bland annat samer, judar, romer och Sverigefinnar (Johansson 2015, s. 109). ”Distinktiv integration” skapar en intressant jämförelse med Pérez diskussion, men även med *Americans* och *Arktis* innehåll. Syftet är att studera om ursprungsbefolkningarna behandlas och skildras på ett liknande sätt som Johansson beskriver, eller huruvida det finns skillnader och vad dessa i sådana fall beror på.

5. Analys och Resultat

Analysen inleds med att utställningarnas metanarrativ etableras och ursprungsbefolkningarnas roll i detta narrativ klargörs. Därefter undersöks hur den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen skildras i utställningarna.

5.1 Utställningarnas metanarrativ

Analysens inledande del kommer att belysa vilken typ av metanarrativ som utställningarna följer. För att lägga en grund till en förståelse för utställningarnas skildring av ursprungsbefolkningen, är deras ”metanarrativ”, den bredare berättelsen som de präglas av relevant att studera. Att utröna detta metanarrativ synliggör utställningarnas historiska sammanhang, och skapar en bild av ursprungsbefolkningens plats i denna kontext.

Både *Americans* och *Arktis* är utställningar som visas på museer i huvudstäderna i två länder som har bedrivit en kolonialistisk politik gentemot de ursprungsbefolkningar som utställningarna berör. Kolonialismens roll i narrativet är dock inte lika framträdande i båda utställningarna, och orsaken till denna skillnad kommer att klargöras under analysens gång.

5.1.1 Påverkan på den amerikanska identiteten

Claire Smith (2005) beskriver i sin artikel om NMAI även metanarrativets roll i etablerandet av koloniala hierarkier på museer. Smith förklarar hur metanarrativet etablerar institutionens auktoritet och koloniserarnas dikotomiserade maktposition. För att dekolonisera museer är det etablerade koloniala metanarrativet enligt Smith betydelsefullt att utmana och nyansera (2005, s. 425). Smiths tankar ger vid handen att en diskussion kring museets ansvar för att motverka ett dikotomiserat metanarrativ fördes redan från dess öppnande, men frågan är om detta narrativ utmanas i *Americans*?

Utställningen *Americans* skapades 2018 och beskriver den nordamerikanska ursprungsbefolkningens påverkan på den amerikanska identiteten ur olika perspektiv. Genom att studera utställningen utifrån perspektivet av Whiteheads ”föreställda” besökare: den föreställda publik som kuratorn har i åtanke vid skapande av utställningar (2025, s. 11), anser jag att denna i *Americans* fall främst berör besökare som inte härstammar från den ursprungsbefolkning vilken

utställningen behandlar. Anledningen till detta beläggande kan ses i introduktionstexten till *Americans*, som kan läsas innan man som besökare tar del av utställningen. Texten beskriver hur utställningen tydliggör den nordamerikanska ursprungsbefolkningens roll i den amerikanska identiteten redan innan landet grundades. Den klargör även att utställningen ämnar belysa varför ursprungsbefolkningen har antagit denna roll, och hur de på många olika sätt har blivit delaktiga i den amerikanska kulturen, identiteten och historien (Smithsonian 2018). Vad utställningen därför strävar efter, enligt min tolkning, är att betona den betydelse som den nordamerikanska ursprungsbefolkningen haft i amerikansk historia och även har för amerikansk kultur och identitet idag. Detta för att synliggöra för besökare som inte tillhör ursprungsbefolkningen vikten av ett jämlikt förhållande mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen, såväl i dagens samhälle som i framtiden.

En intressant aspekt angående *Americans* är som tidigare nämnts dess digitala karaktär. Därför är det relevant att beakta hur den tilltänkta interaktionen med utställningen ur besökarens perspektiv är strukturerad. Enligt Siefkes och Pfeiffer kan besökarens upplevelse av utställningens metanarrativ enklare variera från besökare till besökare för en digital utställning. De framhåller bland annat att besökarnas interaktion med digitala utställningar skiljer sig från person till person. Detta anser de dels bero på besökarens egenintresse, dels på dennes förkunskaper inom ämnet. Siefkes och Pfeiffer beskriver hur somliga personer föredrar att följa ett tydligt narrativ där de läser texter anknutna till digitala utställningsobjekt noggrant och följer den utstakade vägen som utställningen lägger ut. Andra personer, hävdar de, är snarare ute efter att utforska utställningen på ett mer dynamiskt vis (Siefkes och Pfeiffer 2025, s. 175). Utifrån dessa exempel är *Americans* mer inriktad på det senare dynamiska exemplet, eftersom den är strukturerad som ett galleri där besökaren kan studera olika objekt utifrån eget intresse.

Syftet med utställningen är enligt dess informationstext tänkt att [...] ”highlights the ways in which American Indians have been part of the nation’s identity since before the country began”. Utställningen beskrivs även som ”Pervasive, powerful, at time demeaning” och att dess innehåll skall ”reveal the deep connection between Americans and American Indians as well as how Indians have been embedded in unexpected ways in the history, pop culture and identity of the United States”. Utifrån denna informationstext kan slutsatsen dras att utställningens målsättning i stora drag är att utkristallisera på vilka vis den nordamerikanska ursprungsbefolkningen blivit en del av den amerikanska identiteten och historien, till och med innan landets grundande. Detta

är även det metanarrativ jag tillskriver utställningen utifrån min analys, att relatera den nordamerikanska ursprungsbefolkningen till den amerikanska identiteten och historien.

Figur 3: Skärmbild av Samuel Johansson av *Americans* gallerisektion.

Källa: National Museum of the American Indian

Utställningen presenteras som ett galleri, där olika föremål går att klicka på för att läsa och lära sig mer om dem. Dessa föremål kan härledas till olika aspekter av den amerikanska kulturen; såsom reklam, utrustning hos soldater samt fotografier. Därutöver finns det ett antal separata delar av utställningen vilka går att se i nederdelen av den ovanstående bilden: *The Invention of Thanksgiving*, *Queen of America*, *The Removal Act* och *The Indians Win*. Dessa delar kan sammanfattas med att de berör olika betydelsefulla händelseförlopp och personer för relationen mellan den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och USA, samt hur konsekvenserna av dessa händelser kan ses än idag.

Eftersom en av ambitionerna med uppsatsen är att skildra utställningarnas möjligheter att gestalta den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningar och majoritetsbefolkningar bör utställningarnas historiska narrativ även etableras. Anledningen till detta är att det är den historiska kontexten i en kolonial tid som gör etnografiska utställningar problematiska (Hicks 2020, s. 233), att samlingarna införskaffades under en period då olika kolonialvälden var utbredda över världen.

Americans inleder med berättelsen om Pocahontas och de första brittiska kolonisterna i Amerika. Därefter beskrivs den inledande koloniala relationen mellan kolonisterna och ursprungsbefolkningen, bland annat högtiden Thanksgivings ursprung. Den huvudsakliga delen av utställningen berör dock tiden efter USA:s självständighet, där Trail of Tears och slaget vid Little Bighorn bland annat lyfts fram, samt konsekvenserna dessa historiska händelser medförde.

Det som följer efter dessa händelser är dock det merparten av objekten handlar om, närmare bestämt hur den historiska relationen mellan amerikanerna och ursprungsbefolkningen har resulterat i det välspredda kulturella fenomen som den nordamerikanska ursprungsbefolkningen blivit idag. Detta fenomen etableras genom olika reklamelement såsom teater, film, cigarettförpackningar, affischer, men det skildras även hur sportevenemang, militären och dagens digitala värld präglas av den nordamerikanska ursprungsbefolkningen ur olika perspektiv. Narrativet i utställningen knyter samman historien till nutiden och beskriver den historiska processen bakom nordamerikanska ursprungsbefolkningens kulturella påverkan på den amerikanska kulturen. Detta kan även relateras till Pérez diskussion gällande erkännandet av minoriteters historiska kontext i det förflutna och nutiden (2022, s. 41), då den nordamerikanska ursprungsbefolkningen knyts an till den amerikanska historien och samtiden.

Det gemensamma narrativet mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen etablerar även den nordamerikanska ursprungsbefolkningens roll i *Americans*, att skildras som en viktig del av den amerikanska identiteten och kulturen än idag. Genom att lyfta fram olika element av den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kultur synliggör utställningen deras relation till den amerikanska identiteten och kulturen. Denna koppling framgår av *Americans* gallerisektion [se bild, Figur 3] och undersöks i kapitel 5.2.2 bland annat genom reklam och ursprungsbefolkningens identitetsbärande kläder. Dessa bär den amerikanske presidenten Calvin Coolidge i högra hörnet av skärmbilden. Även historiska konflikter mellan den amerikanska staten och den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och dessa konflikters efterföljande konsekvenser kommer att studeras.

Utifrån Pérez perspektiv gällande ursprungsbefolkningens roll i det nationella narrativet möjliggör en etablering och ett erkännande av minoriteters historiska kontext i det förflutna, nutiden och framtiden en väg mot ett jämlikt samhälle (2022, s. 41). Den nordamerikanska

ursprungsbefolkningen anknyts enligt min analys på ett konkret vis till det nationella narrativet, samtidigt som deras historiska samt nutida kontextuella roll i det amerikanska samhället etableras. Även Johanssons (2015) beskrivning av ”distinktiv integration” framhävs i *Americans*, eftersom utställningen etablerar den nordamerikanska ursprungsbefolkningens roll i den amerikanska historien och det narrativ den strävar efter att berätta.

5.1.2 Forskning och den inuitiska kulturen ur en etnografisk synvinkel

Efter att ha diskuterat *Americans* metanarrativ och etablerat ursprungsbefolkningens roll i denna, kommer *Arktis* på Nationalmuseet i Köpenhamn att behandlas.

Utställningen *Arktis* beskrivs på museets hemsida enligt följande:

The Arctic is brutal, breathtaking, and bitterly cold. Step into the world of the Inuit, where people have adapted to a life on the ice.

For centuries, the Inuit have read the ice, hunted seals, kept warm in cold water, and illuminated the night sky with portable lamps. Explore the world's largest collection of stories, inventions, and artifacts from the far north.

Figur 4: Skärmbild av Samuel Johansson av introduktionstexten till *Arktis* på Nationalmuseets hemsida. Källa: Nationalmuseet

Utifrån denna inledande beskrivning framträder utställningens etnografiska syfte tydligt. Den är inriktad på att skildra inuiternas värld för besökare som inte upplevt den tidigare. Utställningen ämnar även skildra inuiternas olika strategier för att hantera de hårda miljöförhållandena i Arktis. Något som vidare framträder när bakgrunden och färgen som texten är skriven i studeras är att det inger en känsla av kyla och av det arktiska klimatet. Denna detalj skapar tillsammans med textens betoning på det brutala, kalla och främmande i inuiternas tillvaro en exotifiering av inuiterna från besökarna.

Den här exotifieringen och separeringen i ”vi” och ”de” påvisar Johansson (2015) är problematisk i en museikontext, eftersom museer historiskt haft en viktig roll i att skapa en nationell

homogenitet. En sådan här uppdelning mellan ”vi” och ”de” kan leda till att en stereotypisk beskrivning kan förekomma, vilket ofta härrör från en ojämnhet i maktrelation, där det normala separeras från det avvikande. Detta kan, enligt Johansson, sedermera även leda till fördomar mot de grupper som porträtteras på detta sätt (2015, s. 25). Johanssons diskussion synliggör att De Cesari med flera (2026) samt Pérez (2022) betoning av vikten av att ansluta minoriteter och ursprungsbefolkningars narrativ till det nationella narrativet är väsentligt. Med det sagt kommer utställningens utseende nu att beskrivas, och dess metanarrativ utrönas.

Utställningen består av två olika våningar på Nationalmuseet, där den understa våningen är en reguljär utställning med olika rum och olika teman samt utvalda föremål som gestaltar dessa teman, medan den översta våningen är av en mer galleriliknande karaktär. Detta innebär att en likhet mellan *Americans* och *Arktis* går att finna i hur de är strukturerade. Båda består av några olika kategorier med ett tydligare specialfokus, samt ett galleri som skildrar föremål av relevans för utställningens syfte ur ett bredare perspektiv. Att finna den här typen av likheter är en intressant aspekt i att jämföra digitala och analoga utställningar, och förstärker Kockas betoning av fördelen med en komparativ metod i att utröna resultat som annars hade kunnat bli förbisedda (2003, s. 40).

Den understa våningen av *Arktis* består av tre rum: *Meetings between People in Greenland*, *The World of Magic* och *Greenland skinboats*. I dessa tre rum finns det olika föremål som symboliserar de olika teman som texterna beskriver: Möten i en grönländsk kontext, den inuitiska kulturens relation till magi och andevärlden, samt betydelsen av slädar och båtar av olika slag i det arktiska klimatet.

Bland föremålen som utmärker sig i dessa rum finns en tavla målad på 1650-talet av en inuitisk familj i *Meetings between People in Greenland*, vilken symboliserar det historiska mötet mellan danskarna och inuiterna på Grönland. I *The World of Magic* var en pojkes anorak särskilt framträdande. Anoraken hade bland annat dekorerats med 80 amuletter för att skydda och hjälpa pojken. I *Greenland skinboats* var det avslutningsvis en större släde som gjorde mest intryck. Utställningen har en tydlig kronologi, där besökaren följer den ordning i vilken rummen ovan presenterats, för att därefter nå en trappa som leder upp till galleriet på nästa våning.

Figur 5 & 6: Pojkens anorak och släden vilka särskilt utmärkte sig i *World of Magic* respektive *Greenland skinboats*. *Arktis*, Nationalmuseum, Köpenhamn, Danmark, februari 2026.

Fotograf: Samuel Johansson

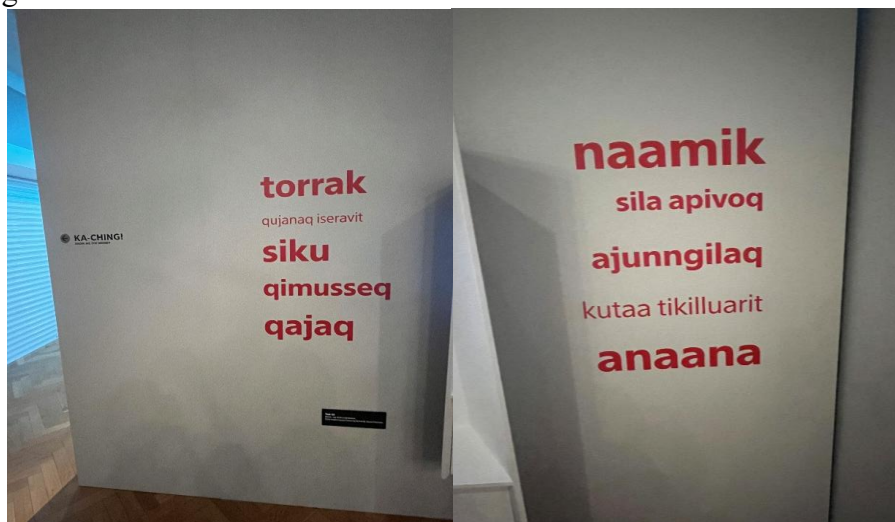
När besökaren går upp för trappan kommer de upp till galleriavdelningen av utställningen, där besökaren möts av en introduktionstext. Denna text beskriver att det inte enbart är föremål från Grönland som visas upp i denna avdelning utan att även föremål från Kanada och Sibirien har inkluderats. Detta faktum förklarar varför en individuell agens i föremålen som inkluderas försvinner, eftersom dessa i stället delas upp i olika större grupperingar av föremål för besökaren att uppleva. För att exemplifiera denna gruppering kan följande bilder användas:

Figur 7 & 8: Ingången till *Arctic Treasures*, samt en monter vilken innehåller harpuner och spjut av olika slag, *Arktis*, Nationalmuseum, Köpenhamn, Danmark, februari 2026.

Fotograf: Samuel Johansson

Avslutningsvis innehöll utställningen en lingvistisk språkmotor där besökaren kan öva på olika grönländska ord med hjälp av en skärm, och därtill kunde även enskilda ord ses på väggarna runtomkring:

Figur 9 & 10: Exempel på grönländska ord i anknytning till utställningens språkmotor. *Arktis*, Nationalmuseum, Köpenhamn, Danmark, februari 2026.

Fotograf: Samuel Johansson

Att inkludera det grönländska språket för samman det gemensamma narrativet för framtiden mellan Grönland och Danmark, eftersom grönländska talas på Grönland än idag. Ett intresse

och en förståelse för det grönländska språket kan även bidra till ett större intresse för Grönland hos utställningens besökare. Detta kan bidra till att en tydligare relation mellan det grönländska och danska narrativet för framtiden etableras, något som leder till ett mindre marginaliserat samhälle ur Pérez perspektiv (2022, s. 41). I samband med borttagandet av ordet ”eskimo” från Nationalmuseets utställningar inleddes en problematisk diskurs (Maegaard och Køhler Mortensen 2022, s. 780–781). Att framhäva det grönländska språket såsom utställningen här påvisar motverkar den exotifiering som annars hade kunnat uppstå.

Det historiska narrativet vilket *Arktis* berättar om tar mindre plats än det gör i *Americans*, vilket är förståeligt med tanke på att metanarrativet som *Arktis* bygger på handlar om att skildra den inuitiska kulturens olika aspekter. Det historiska narrativet framträder likväl, bland annat genom att det koloniala mötet mellan Danmark och Grönland beskrivs och det faktum att det dröjde till 1900-talet innan stora delar av den grönländska befolkningen kom i kontakt med Danmark tydliggörs. Vidare beskrivs möten mellan grönländska individer och Danmark under den förkoloniala tiden, där det gestaltas hur dessa möten ledde till att det spreds kunskap om Grönland i Danmark. Avslutningsvis berörs de många expeditioner som de senaste två århundradena genomförts till Grönland, varifrån stora delar av museets arktiska samlingar kommer (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5).

Det historiska narrativet skiljer sig därmed åt gentemot *Americans* i att den historiska relationen lyfts fram, men att kopplingen till nutiden saknas. Denna skillnad är förklarlig med tanke på utställningarnas skilda metanarrativ, där *Arktis* har en mer klassisk etnografisk utformning, det vill säga, den beskriver de betydelsefulla aspekterna av en specifik kultur.

Metanarrativet är utifrån Hourston Hanks beskrivning en övergripande struktur där olika delteman går att finna (2012, s. 26). Utifrån min analys av *Arktis* kretsar dess metanarrativ kring att etnografiskt skildra den inuitiska kulturen för besökarna, där kulturens mest betydelsefulla aspekter lyfts fram ur olika perspektiv, exempelvis hur inuiterna hanterar Grönlands hårda klimat. Utställningens ”föreställda besökare”, den besökare som kuratorerna bakom utställningen byggt den utefter (Whitehead 2025, s. 11), är heller inte likt i *Americans* en del av den ursprungsbefolkning som skildras i utställningen. Den ”föreställda besökaren” är snarare en intresserad individ ur majoritetsbefolkningen, antingen i Danmark eller internationellt, som vill lära sig mer om inuiternas kultur och som inte upplevt den på detta omfattande vis tidigare. En förklaring till varför detta narrativ valts finns i den expertis som återfinns inom museet gällande

arktisk forskning. En del objekt i samlingen härrör från första hälften av 1600-talet och den danske vetenskapsmannen Ole Worms samlingar. Majoriteten har dock tillkommit under de senaste två seklen, en period som präglats av ett flertal expeditioner och en omfattande produktion av forskningsartiklar (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5). Den sista meningen i den digitala introduktionstexten exemplifierar detta väl, "Explore the world's largest collection of stories, artefacts and collections from the north".

Den danska koloniala relationen med Grönland har länge i likhet med det danska kolonialväldet i stort varit underbelyst och en bild av Danmark som en "mild" och "human" kolonialmakt har målats upp (Gulløv 2017, s. 4–5). Under 2000-talet har det dock vuxit fram en debatt kring denna roll, där röster höjts om att Danmark mer explicit bör erkänna sin roll i den koloniala historien (Gulløv 2017, s. 5). *Arktis* metanarrativ anknyter dock inte till denna debatt, utan fokuserar snarare på forskningen kring Grönland och den inuitiska kulturen, där den danska expertisen inom området framhävs, och den inuitiska kulturens viktigaste aspekter lyfts fram ur ett etnografiskt perspektiv.

Den avslutande videon och texten kopplat till det grönländska språket sticker dock ut i utställningen ur ett postkolonialt perspektiv, där det grönländska språket vävs in ett tydligare gemensamt narrativ än övriga utställningen. Detta kan emellertid även tolkas som mer exotifierande, om inkluderingen av det grönländska språket ses som ett tecken på det främmande i språket och den förutfattade meningen att den "föreställda" besökaren inte sedan tidigare behärskar språket. Likt i *Americans* framträder inte individuella öden ur ursprungsbefolkningen som en huvudsaklig aspekt i utställningen. I stället framhävs den inuitiska kulturen ur ett bredare perspektiv, där *Arktis* metanarrativ skildrar den inuitiska kulturens innehåll utifrån olika synvinklar, vilket exemplifierar hur forskningen och bevarandet av kulturarvet har utformats.

5.1.3 Summering av utställningarnas metanarrativ

För att summera utställningarnas metanarrativ och hur skildringen av ursprungsbefolkningen präglas av detta kommer *Americans* inledningsvis att granskas. *Americans* metanarrativ handlar om att tydliggöra hur den nordamerikanska ursprungsbefolkningen har präglat och influerat den amerikanska identiteten och kulturen. Utifrån detta metanarrativ skildras ursprungsbefolkningen i termer av hur de har påverkat USA ur olika perspektiv, där ursprungsbefolkningens betydelse för USA även understryks.

Gällande *Arktis* handlar dess metanarrativ om att skildra den inuitiska kulturen ur olika synvinklar. Detta innebär en skillnad gentemot *Americans* där ursprungsbefolkningens kultur påverkan på den egna kulturen beskrivs, medan *Arktis* skildrar den inuitiska kulturens kännetecken och hur inuiterna har kunnat överleva i det grönländska klimatet. Därav lyfts den inuitiska kulturen fram ur ett bredare perspektiv i *Arktis* metanarrativ, medan den koloniala historien och relationen mellan Danmark och inuiterna framträder mer sparsamt.

5.2 Den koloniala relationen i utställningarna: Konflikter och medling

Efter att ha redogjort för utställningarnas metanarrativ skiftar analysens fokus nu till den koloniala relationen mellan majoritetsbefolkningen och ursprungsbefolkningen, samt på vilket sätt denna relation framträder i utställningarna. Analysen av utställningarna synliggör två skilda typer av exempel på hur den koloniala relationen gestaltas i dessa. Som nämnts tidigare på sidan 25 belyser Whitehead att ett urval behöver genomföras angående vilka aspekter av museiutställningar som ska analyseras (2025, s. 6). Utifrån detta urval har jag valt att utgå från två illustrationer av den koloniala relationen i utställningarna för att besvara den andra frågeställningen för uppsatsen.

Det första exemplet, vilket inleder denna del av analysen, berör skilda typer av konflikter mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen. Det andra exemplet är motsatsen till konflikt, nämligen medling, och specifikt tre kvinnliga individer av ursprungsbefolkningen som kommer studeras och definieras som ”kvinnliga medlare”: Pocahontas i *Americans* och Maria Epeyubsdatter samt Arnarulunguaq i *Arktis*.

I denna diskussion kring den koloniala relationen kommer Lonetrees argumentation om att museer bör belysa kolonialismens konsekvenser för att hedra ursprungsbefolkningens kultur och överlevnad diskuteras (2012, s. 119). Detta synsätt resonerade med min analys av utställningarna, och framstår som högst relevant för att förstå utställningarnas bredare perspektiv. Kopplingen till kolonialismens konsekvenser framträdde vidare som intressant att relatera till Bennetts diskussion om museers *soft power* (2018, s. 50). Min analys av den koloniala relationen kommer därmed att studera museers bruk av *soft power* för att sprida kunskap om kolonialismen, vilket gör att den sammankopplas till museers bredare samhällseliga roll och ansvar.

Den ”kritiske” museibesökarens roll vid analys av konflikter i museiutställningar framstår som tydlig utifrån Lindauers beskrivning. Mitt användande av den ”kritiske” museibesökarens perspektiv gällande bilden av konflikter i utställningarna handlar om att analysera vilka objekt som inkluderas, hur de inkluderas och i vilket syfte. Inledningsvis kommer jag att exemplifiera hur konflikten mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen i *Americans* framställs, varefter jag fortsätter till *Arktis* och därefter avslutar med en sammanfattande diskussion.

5.2.1 Trail of Tears

The Indian Removal Act, som också blivit känt som Trail of Tears, var en kollektiv tvångsflyttning av fem olika stammar från den nordamerikanska ursprungsbefolkningen: Choctaw, Cherokee, Creek, Chicksaw och Seminoles västerut förbi Mississippifloden. Denna tvångsflyttning genomfördes med hjälp av *The Indian Removal Act*, en statlig förordning signerad av President Andrew Jackson 1830 (Page 2003, s. 254–263). I *Americans* ingår som tidigare nämnts en sektion vid namn *Trail of Tears* vars innehåll det här kapitlet kommer beröra.

Sektionen inleds bland annat med titeln: **“Trail of Tears: Not what you think. Not even close”**. Med grund i det metanarrativ som framträder i utställningen, berättelsen om den nordamerikanska ursprungsbefolkningens roll i den amerikanska identiteten ur olika perspektiv, fokuserar därefter sektionen på att belysa den mer allomfattande påverkan som tvångsflyttningen hade på USA i stort. En stor anledning till att tvångsflyttningen skedde var just att landet och åkermarken i södra USA där dessa stammar levde eftertraktades av den amerikanska staten (Page 2003, s. 253).

Americans betonar detta genom att lyfta fram den här tavlan:

Figur 11: Afroamerikanska slavar som lastar bomull på flodvallen i New Orleans, runt 1850

Okänd konstnär

North Wind Picture Archives/Alamy Stock Photo, *Americans*

Utställningstexten i anslutning till tavlan belyser hur medlemmar av den nordamerikanska ursprungsbefolkningen skeppades med båtar på Mississippifloden till sitt nya territorium. Samtidigt fraktades bomull, skördad på slavplantager i deras forna hemland, söderut till New Orleans. Att utställningen därigenom belyser det sammankopplade narrativet mellan den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och de afroamerikanska slavarerna är betydelsefullt, eftersom en insikt i hur båda dessa minoriteter påverkades av majoritetsbefolkningens agerande, om än på olika sätt, kan bidra till ökad förståelse och motverka segregation i dagens USA. Inkluderingen av båda dessa minoriteter visar även på en ”distinktiv integration”; att historien kring minoriteterna framhävs i det nationella narrativet (Johansson 2015, s. 109).

Den roll som den amerikanska söderns plantager spelade för det amerikanska inbördeskriget är välkänd. Att förklara hur tvångsförflyttandet av de tidigare nämnda stammarna var en grundläggande faktor till den amerikanska söderns rikedom – och därmed en indirekt orsak till det amerikanska inbördeskriget – väver återigen samman narrativen mellan kolonisatör och koloniserad. Detta kan bidra som en dekoloniserande faktor idag, eftersom den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och ättlingarna till slavarerna i den amerikanska södern får ett gemensamt narrativ, där kolonialismens gemensamma påverkan på dessa båda grupper tydliggörs. I *Americans* kan nedanstående citat användas för att etablera tvångsförflyttningens påverkan:

But it was also part of a massive, nationwide transformation. In creating wealth, the law was a spectacular success. The American South became the Cotton Kingdom and United States a global economic powerhouse. Soon Mississippi and Alabama had more millionaires per capita than any other states. That wealth was generated by the enslavement of millions, which led to the Civil War.

Med den här beskrivningen av hur tvångsförflyttningen av delar av ursprungsbefolkningen ledde till den amerikanska ekonomiska expansionen kan utställningen sättas i relation till Pérez diskussion om det gemensamma minnet av historien i länder där minoriteter finns. Utställningen relaterar även till Pérez poängtering av betydelsen av att belysa minoriteters roll i det nationella narrativet för ett mindre marginaliserat samhälle (2022, s. 41). Den betonar till sist konkret hur Trail of Tears är betydelsefull i den amerikanska historien.

Tvångsförflyttningens konsekvenser för ursprungsbefolkningen framhävs även i sektionen. Dessa konsekvenser associeras främst till den amerikanska statens inkompetens, och sammanfattas som: **Brutal, Visionary, Delusional**. Inkompetensen bakom projektet beskrivs bland annat genom dess kostnad, 40 gånger så mycket som beräknat. Den brutala aspekten av det som

redogörs för i sektionen härrör från beskrivningen av hur 68 000 medlemmar av ursprungsbefolkningen drabbades av tvångsförflyttningen. Vidare skildras hur dessa människor, även efter ankomsten till sitt nya hem, fortsatte att drabbas av attacker på sin självständighet och sitt medborgarskap. Sektionen berör därmed kolonialismens konsekvenser för ursprungsbefolkningen, och inkluderar ursprungsbefolkningens narrativ i det nationella amerikanska narrativet.

Ur den ”kritiske” museibesökarens synvinkel bör dock särskild vikt läggas vid det som utelämnas eller förblir dolt från utställningen som analyseras (Lindauer, 2005, s. 204). När utställningen fokuserar på det gemensamma narrativet, hur Trail of Tears ur ett bredare perspektiv påverkat både ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen, försvinner en djupare beskrivning av ursprungsbefolkningens agens. Den bredare påverkan av konflikten som denna tvångsförflyttning innebar ur ett individuellt perspektiv försvinner även. Detta perspektiv är samtidigt något som är förståeligt att utställningen utelämnar, eftersom den fokuserar på det inflytande som den amerikanska ursprungsbefolkningen haft på amerikansk identitet och historia genom historien, och även ingående diskuterar hur amerikaner påverkats av samt förträngt Trail of Tears.

5.2.2 Slaget vid Little Bighorn

Slaget vid Little Bighorn utspelade sig 1876, då general Custers kavalleriregemente besegrades av en allians av olika stammar ur ursprungsbefolkningen, under ledning av Lakota- och Dakota-stammarna (Page 2003, s. 196). Sektionen *The Indians Win* berör resultatet och chocken som slaget gav under en lång tid framöver, samt den fasta roll som slaget sedan dess innehaft i amerikansk kultur genom teater, likt den kända Vilda Västernshowen Buffalo Bill. Denna show gestaltade och romantiserade Vilda Västerens historia genom dramatiserade föreställningar med prickskytte och ritter med mera. Även i Sverige har associationerna till dessa shower, samt till ledarna för koalitionen Sitting Bull och Crazy Horse, en resonans än idag. Detta vittnar om slagets fortsatta kulturella relevans. Associationen till dessa teatershower anspelar även på hur *The Indians Win* anknyter till utställningens metanarrativ, eftersom den kontinuerliga påverkan som slaget haft på den amerikanska kulturen påpekas med exempelvis denna mening ”After 1876, generations of Americans were destined to grow up playing cowboys and Indians”.

För att exemplifiera hur sektionen framställer konflikten och den koloniala relationen mellan majoritetsbefolkningen och ursprungsbefolkningen kommer den här tavlan som färdigställdes fem år efter slaget att studeras:

Figur 12: *Battle of Little Big Horn, 1881*

John Mulvany

Privat Samling/The Stapleton Collection/Bridgeman Images

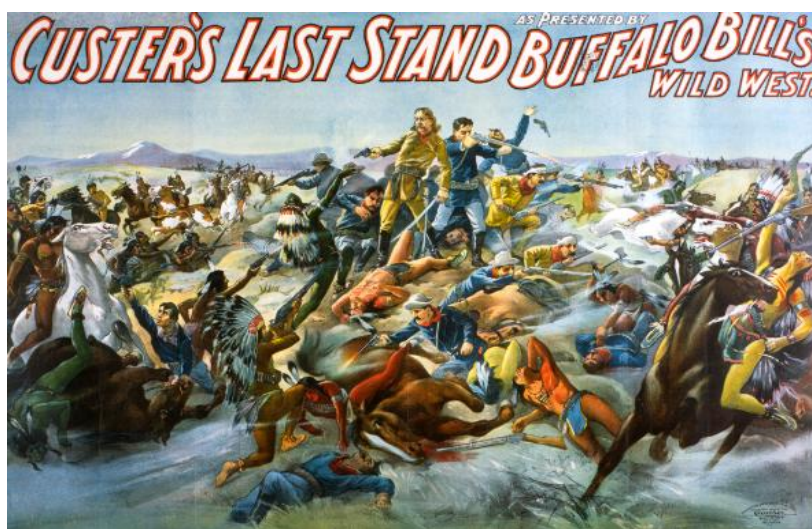
Tavlan turnerade enligt utställningen USA i 17 år, vilket kan tolkas som att det är ett populärt verk och har präglat den amerikanska bilden av slaget och av de medlemmar av ursprungsbefolkningen som deltog i slaget. Tavlan porträtterar sannolikt den avslutande delen av slaget, eftersom Custer och hans män förefaller vara omringade och skadade. Det som är intressant är att Custer och hans mäns motståndare, soldaterna från den nordamerikanska ursprungsbefolkningen, tydligt utgör målningens periferi och framställs som en ”okänd fiende”. Denna porträttering kan vara påverkad av den chock som *The Indians Win* skildrar drabbade landet i efterdyningarna av slaget. Det framhävs i utställningstexten för sektionen att konflikter med ursprungsbefolkningen sågs som ett avlägset problem för den amerikanska befolkningen, inte ett reellt problem för en industriell nation med trettio miljoner invånare.

I och med detta skildrar utställningen hur ”The whole country went through shared disbelief, grief and rage”, och att förlusten vid Little Bighorn var lika chockerande som mordet på John F. Kennedy ett århundrade senare. Avslutningsvis poängteras gällande konflikten att trots amerikanska arméns förlust i slaget dröjde det enbart åtta månader till dess att de hade vunnit kriget,

och förpassat alliansen av olika stammar i ursprungsbefolkningen till reservat. *The Indians Win* tydliggör trots sitt namn därmed att den reella politiska konsekvensen av slaget var minimal, och poängterar därtill de negativa konsekvenserna av konflikten för ursprungsbefolkningen.

Bilden av ursprungsbefolkningen som en "okänd fiende", i kombination med den chock som drabbade landet, är värd att diskutera vidare. Dessa aspekter kan antas utgöra bakgrunden till den kulturella status som tillskrivits "Plains Indian Warriors" - den definition som utställningen definierar motståndarna till Custer vid Little Bighorn som - eftersom en beundran för dessa växte fram i slagets efterdyningar. För att studera detta vidare behövs ytterligare diskussion kring hur framställningen av ursprungsbefolkningen i den här koloniala relationen kan kopplas till utställningens metanarrativ.

Utställningens metanarrativ, som tidigare beskrivits, är att relatera till de sätt på vilka den amerikanska ursprungsbefolkningen kan kopplas till och har påverkat den amerikanska kulturen och identiteten. Den tydligaste kopplingen till detta är det kulturella fenomen som Vilda Västern och kampen mellan nybyggare och ursprungsbefolkningen blivit. Slaget vid Little Bighorn har varit en stor del i detta fenomen, eftersom det framträder i exempelvis de tidigare nämnda Buffalo Bill showerna som exemplifieras med följande bild. Slaget gestaltas även i filmer och andra typer av media likt denna affisch (Figur 14) för filmen *Custer's Last Fight*, illustrerar.

**Figur 13: "Custer's Last Stand" affisch för
Buffalo Bill's Wild West Show, 1905
Buffalo Bill Center of the West, Cody, Wyoming,
U.S.A.; 1.69-2165**

Figur 14: *Custer's Last Fight* movie poster, 1912

NMAI EP1149

NMAI Photo Services, Smithsonian Institution

Dessa bilder tydliggör hur utställningen för att följa sitt metanarrativ behöver understryka betydelsen av det här slaget och förklara det kulturella fenomen som det skapat. Slagets påverkan understryks avslutningsvis genom att *The Indians Win* lyfter fram det faktum att medlemmar ur ursprungsbefolkningen har kommit att bli en del av den amerikanska militärens emblem. Detta klargör den nedanstående bilden av en hjälm från första världskriget:

Figur 15: Hjälms från första världskriget med emblem av en medlem ur den nordamerikanska ursprungsbefolkningen, 1918

National Museum of the Marine Corps

Att den amerikanska militären anknutit denna symbolik till sin utrustning anspelar på det mod och "fighting prowess" som *The Indians Win* uttrycker det som amerikanerna såg hos "Plains Indian Warriors". Det tycks även innebära att deras kamp lämnat en långtgående påverkan, och därmed vävts in i det nationella amerikanska narrativet.

För att anknyta min analys av slagets framställning till den tidigare forskningen är en rimlig startpunkt att beskriva hur den "kritiske" museibesökarens lins påverkat min tolkning av detta. Den "kritiske" museibesökaren ska likt tidigare berörts studera på vilket sätt olika aspekter av utställningen framställs, men även vad som inte lyfts fram. Gällande detta ämne belyser utställningen främst slagets påverkan på den amerikanska befolkningen. Därefter framhävs hur slaget präglat synen på den nordamerikanska ursprungsbefolkningen, både nationellt och internationellt, sedan dess.

Den här framställningen skapar en intressant koppling till Laurajane Smiths beskrivning av hur museer kan användas för att lära ut nationella historier och deras politiska konsekvenser. I Smiths studie jämför hon vad hon definierar som "dissonant" och "national" sites, alltså platser som berättar om splittrade narrativ och om ett nationellt narrativ (2020, s. 2). Om *The Indians Win* definieras utifrån denna uppdelning tycks den väva samman dessa narrativ, eftersom slagets påverkan på det nationella narrativet framställs, samtidigt som ett splittrat narrativ beskrivs. Den amerikanska chocken skildras, samtidigt som den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kulturella påverkan gestaltas.

The Indians Win belyser ej kolonialismens konsekvenser bortsett från det faktum att ursprungsbefolkningen kom att förlora kriget mot majoritetsbefolkningen. Detta motsvarar inte vad Lonetree efterlyser, men visar ändå det gemensamma historiska narrativet som utställningens metanarrativ syftar till att förmedla. *The Indians Win* tydliggör hur slaget vid Little Bighorn har bidragit till att inkludera den nordamerikanska ursprungsbefolkningen i det nationella narrativet. Sektionen bidrar således till att förklara den nordamerikanska ursprungsbefolkningens roll i dagens amerikanska samhälle. Att integrera minoriteter och ursprungsbefolkningars narrativ i det nationella narrativet för länder med en kolonial historia framhålls av De Cesari med flera (2026) samt Pérez (2022) som en viktig aspekt i dekoloniseringen. Slaget vid Little Bighorns skildring i *Americans* preciserar därmed hur museiutställningar kan bidra till en givande inkludering av ursprungsbefolkningen i det nationella narrativet; detta trots avsaknaden av ett djupare mikroperspektiv kring konsekvenserna för ursprungsbefolkningen i slagets efterdyningar.

5.2.3 Exotifieringen av Grönland

Bakgrunden till att studera exotifieringen av Grönland i *Arktis* som en form av konflikt i utställningen grundar sig i två faktorer. Först och främst framstår den ”förväntade” besökaren utifrån bland annat den digitala beskrivningen av utställningen inte vara en del av den inuitiska befolkningen. Även det faktum att Nationalmuseet redan likt Maegaard och Køhler Mortensen exemplifierar haft utmaningar med en uppdelning mellan ”vi” och ”de” gällande den inuitiska befolkningen (2022, s. 780–781), ger fog för att studera detta ämne vidare.

Under utställningsanalysen av *Arktis* fann jag två olika typer av konflikter med en exotifierande bakgrund, dels en tydlig fysisk konflikt, dels en mer immateriell konflikt. Dessa konflikter kan båda kopplas till en form av exotifiering, om än i olika avseenden. Den fysiska konflikten berör en kidnappning av en grönländsk familj, vilket utställningen skildrar med hjälp av en tavla av denna familj. Detta är vad jag kommer inleda avsnittet med att diskutera.

Förutom denna fysiska konflikt kommer avsnittet studera hur den mer immateriella konflikten, nämligen den inuitiska relationen med andevärlden, framställs i utställningen och hur den kan kopplas till exotifiering. Denna konflikt framträder inte lika tydligt i utställningen, utan anknyter snarare till det Whitehead exemplifierar kring att analysera relationen mellan utställningsobjekt och immateriella ting, såsom politiska och filosofiska idéströmningar samt kunskapsstrukturer (2017, s. xv). I detta avsnitt studeras därmed hur dessa konflikter gestaltas och på vilket sätt det skildrar den koloniala relationen som framställs i utställningarna.

Inledningsvis kommer den fysiska konflikten att diskuteras, och detta kommer att genomföras med hjälp av den här tavlan, som går att se på Nationalmuseet:

Figur 16: Porträtt av en inuitisk familj, målad av Salomon von Haven 1654. *Arktis*, Nationalmuseum, Köpenhamn, Danmark, februari 2026. Fotograf: Samuel Johansson

I anslutning till tavlan finns en utställningstext som diskuterar tavlans proveniens. Texten beskriver hur familjen som porträtteras kidnappades av en dansk kapten vid namn David Dannel som genomförde olika expeditioner till Grönland åren 1652–54. På den avslutande av dessa expeditioner genomfördes kidnappningen. Vidare beskriver texten hur målningen är ett av de första västerländska porträtten av inuiter, samt att deras utrustning tyder på ett realistiskt porträtt. Avslutningsvis behandlar texten familjens öde; mannen avled på väg till Danmark, medan kvinnorna fördes till kungens hov och beskrev det grönländska språket för första gången i en västerländsk kontext för kungens vetenskapsmän. Innan dess att kvinnorna kunde återvända till Grönland avled de dock av sjukdom.

Baserat på denna utställningstext exemplifierar tavlans skildring av den koloniala relationen vissa individuella öden i förhållandet mellan Danmark och Grönland, ur ursprungsbefolkningens perspektiv. Den skildrar även hur den tidiga konsten av inuiterna såg ut och hur konst kan användas för att beskriva ursprungsbefolkningens kläder och föremål. En noterbar omständlighet är att tavlans motiv skildrar händelser som inträffade innan den danska koloniseringen av Grönland inleddes 1721 med missionären Hans Egedes ankomst (Gulløv 2017, s. 46–48).

I det inledande kapitlet av *Grønland: Den arktiske koloni* som berör den förkoloniala tiden på Grönland skriver Gulløv och arktisforskaren Peter Andreas Toft att dessa expeditioner gav samtiden detaljerade beskrivningar av den grönländska befolkningens levnadssätt och språk. Gulløv och Toft skildrar även hur dessa beskrivningar främst härstammade från familjen som tavlan visar, och att ett stort intresse för kvinnornas upplysningar visades hos de danska lärda (2017, s. 24–25). Inkluderingen av den här tavlan visar därmed relationen mellan Danmark och inuiterna samt att detta vetenskapliga intresse för Grönland sträcker sig långt tillbaka i tiden. Detta intresse är även något som präglar museets verksamhet idag, eftersom ett flertal expeditioners insamlade föremål under de senaste två århundrandena ingår i utställningen. Det har även under denna tid skrivits åtskilliga forskningsartiklar om Grönland ur ett vetenskapligt perspektiv (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5).

Ur den ”kritiske” museibesökarens perspektiv är det anmärkningsvärt att utställningen inte lägger ett större fokus vid det faktum att den här familjen kidnappades. I stället prioriteras en bredare förståelse för Grönland i en västerländsk kontext, vilken familjen bidrog med. Att tydliggöra den här inledande faktorn till den bredare vetenskapliga anknytningen till Grönland som finns på museet relaterar till utställningens metanarrativ. Den placerar även familjens indirekta gärning i att sprida kunskap om sitt eget folk i en bredare nationell och museologisk vetenskaplig kontext kring relationen mellan museet och Grönland. Tavlan kan således förstås som invävd i det historiska danska vetenskapliga narrativet, vilket motsvarar den inkludering som postkoloniala minoriteter efterfrågar (De Cesari med flera 2026, s. 4). Detta innebär även att samma aspekt som i *Americans* går att finna gällande familjen, eftersom dessa inkluderas i det danska narrativet och deras påverkan på den vetenskapliga förståelsen av Grönland beskrivs.

Bruket av tavlan skapar samtidigt en exotifiering av familjen, eftersom deras narrativa roll placeras i kontexten av att de var främmande och exotiska för det danska samhället vid den här tiden. En kidnappning som ledde till deras död motiveras även med att informationen om dem ledde till en ökad förståelse av den inuitiska kulturen i en västerländsk kontext. Den här exotifieringen är som skrivet tidigare något som exempelvis Johansson påvisar kan leda till att en stereotypisk beskrivning härstammande från en ojämn maktrelation kan förekomma, där det normala separeras från det motsatta (2015, s. 25). Den här problematiken kan även ses som en bakomliggande faktor kring den kontroversiella koloniala historia som Engman kopplar till etnografiska museer, där det koloniala och materiella arvet är påtagligt (2023, s. 2–3), såsom det är i *Arktis*. Tavlan och den anknyttande texten berättar således om den koloniala relationen och

historien mellan Danmark och Grönland. Tavlan tydliggör även den underlägsna relation som familjen hade med de danska koloniserarna, samt hur exotiskt och främmande det danska hovet såg Grönland vid den här tiden.

Med tavlans skildring av den inuitiska familjen som bakgrund övergår analysen nu till att behandla *Arktis* koppling till den inuitiska andevärlden, i syfte att undersöka hur detta kan bidra till en exotifiering. Den del i utställningen där den inuitiska andevärlden tar störst plats är i utställningsrummet som heter *The World of Magic*, vilket är det andra rummet på den understa våningen av utställningen.

I introduktionstexten till det här rummet beskrivs hur inuitiska samhällen var djupt sammanlänkande till naturen, och att allting hade en egen själ och en egen personlighet. Det framhävs även hur jakten påverkades av en god relation till djurets ande, samt att en shaman vid en misslyckad jakt var tvungen att komma i kontakt med djurets ande med hjälp av en speciell trumma för att återställa balansen mellan djur och människa. Avslutningsvis påpekar texten hur olika amuletter sågs inneha magiska krafter för att bringa lycka och välmående. Den nedanstående bilden skildrar rummets innehåll; olika montrar med föremål som har anknytning till andevärlden liksom masker och amuletter. Ett exempel är den tidigare nämnda anoraken från en pojke vilken kan ses i mitten av rummet, samt en ceremoniell trumma som kan ses till vänster i bild.

Figur 17: *The World of Magic*, ett rum i utställningen *Arktis*. Nationalmuseum, Köpenhamn, Danmark, februari 2026. Fotograf: Samuel Johansson

Gällande den övergripande diskussionen kring exotifieringen finns det några specifika föremål av intresse vilka inte går att se på denna bild utan går att finna till höger från min position när bilden tas. Dessa föremål är ett antal tupilaks, vilka den beskrivande texten skildrar som "small figures carved out of wood, bone, tusks or teeth". Tupilaksen som utställningen innehåller beskrivs vara anknutna till onda andar, och brukades i syfte att tillfoga någon skada genom magi:

Figur 18: En bild av ett antal föremål kopplade till den inuitiska andevärlden, bland annat ett antal tupilaks som kan urskiljas på det näst understa hyllplanet. *Arktis*, Nationalmuseum, Köpenhamn, Danmark, februari 2026. Fotograf: Samuel Johansson

Att beskriva den här relationen till andevärlden hos inuiterna är något som inte enbart går att anknyta till den exotifierande aspekten av den koloniala relationen. Den relaterar även till museets roll som kunskapsproducent utifrån Hooper-Greenhills beskrivning av Museum of Natural Historys öppnande i London, där hon skildrar hur utställningen präglas av en äldre kunskapsframställning än dagens praxis (1992, s. 198–199). Denna koppling synliggör hur *Arktis* skildrar den inuitiska relationen till andevärlden utifrån den tidsepok då merparten av föremålen

samlades in, det vill säga för ett sekel sedan eller ännu tidigare. Detta belyser den dåvarande inuitiska kulturen och bevarar den för framtiden, men skapar en exkludering till den nuvarande inuitiska kulturen på Grönland, och hur den har präglats av den danska påverkan.

En strävan bland postkoloniala minoriteter, dit inuiterna även kan räknas, är som tidigare nämnts att bli inkluderade i det nationella narrativet (De Cesari med flera 2026, s. 4). För att väva in en sådan inkludering gällande frågan om relationen till andevärlden hade till exempel en sektion av utställningen kunnat inkludera senare föremål med en religiös anknytning. Dessa hade kunnat beskriva hur inuiternas religiösa värld påverkades av Danmark och av kristendomen, vilket mer tydligt skulle ha kopplat dagens inuitiska befolkning till *Arktis* narrativ.

Avslutningsvis kan dessa andevärldsrelaterade föremål, såsom tupilaks, studeras utifrån i vilken mån den koloniala relationen och en konflikt kopplat till exotifiering framkommer. I *Arktis* framträder tydligt den uppdelning mellan ”vi” och ”de” som Maegaard och Køhler Mortensen diskuterar (2022, s. 780–781). Religiösa föremål och beskrivningar kring shamanism och andar av olika slag kommer för den ”förväntade” besökaren på museet te sig som främmande och exotiskt. En anknytning till den historiska processen i utställningen hade även i detta fall skapat ett tydligare kontinuerligt narrativ till dagens inuitiska befolkning. Det hade även skapat ett bredare perspektiv på den etnografiska beskrivningen av den inuitiska kulturen vilket utställningens metanarrativ utgår ifrån.

5.2.4 Sammanfattning av konflikterna vilka framträder i utställningarna

I detta analysavsnitt har avsikten varit att besvara hur den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen skildras i utställningarna utifrån olika konflikttyper. En framträdande skillnad mellan utställningarna är att *Americans* explicit anknyter till två övergripande politiska konflikter: Trail of Tears och Slaget vid Little Bighorn. I kontrast till detta utgör konflikten rörande exotifiering i *Arktis* en mer implicit aspekt av utställningen, vilken framträder om utställningen studeras med en kritisk blick.

Trail of Tears anknyts i *Americans* till hur den påverkat den amerikanska staten på ett bredare plan, men den belyser även det lidande som den nordamerikanska ursprungsbefolkningen drabbades av på grund av tvångsförflyttningen. Narrativet sammankopplas mellan den nordamerikanska ursprungsbefolkningen och de afroamerikanska slaverna, och denna gemensamma

inkludering av båda dessa minoriteter visar på en ”distinktiv integration”; att historien kring båda dessa minoriteter framhävs i det nationella narrativet. Dock försvinner ursprungsbefolkningens agens och bredare påverkan av konflikten den här tvångsförflyttningen innebar, eftersom det gemensamma narrativet hamnar i centrum.

Slaget vid Little Bighorn påvisar den koloniala relationen ur två perspektiv. Det beskrivs först och främst hur USA påverkades av slaget och den chock som drabbade landet till följd av detta. Den huvudsakliga anknytningen är dock att *The Indians Win* skildrar bilden som skapades av krigare från den nordamerikanska ursprungsbefolkningen vilka deltog i slaget. *The Indians Win* skildrar även hur både den amerikanska militären, teatern och kulturen på flera sätt påverkats av slaget, med Buffalo Bills teatershower som mest kända exempel. Följaktligen visar sektionen på båda sidor av den koloniala relationen, hur både majoritetsbefolkningen och minoritetsbefolkningen påverkats av slaget och dess konsekvenser.

Konflikten i *Arktis*, den fysiska och den immateriella formen av exotifiering vilket går att skönja i utställningen är inte av lika tydlig karaktär som konflikterna i *Americans*, men skildrar trots detta den koloniala relationen mellan Danmark och inuiterna. Tavlan av den inuitiska familjen synliggör några individuella öden i relationen mellan Danmark och Grönland ur ursprungsbefolkningens perspektiv. Inkluderingen av den här tavlan visar även på relationen mellan Danmark och inuiterna samt att det vetenskapliga intresset för Grönland och den inuitiska kulturen har en lång historisk förankring. Bruket av tavlan skapar samtidigt en exotifiering av familjen, eftersom deras narrativa roll placeras i en kontext som framställer dem som främmande och exotiska gentemot det dåtida danska samhället.

Framställningen av andevärldens betydelse för den inuitiska kulturen och den exotifierande aspekten av denna inkludering berör två aspekter. Å ena sidan antyds att den danska kulturens påverkan på den inuitiska kulturen inte presenteras. Å andra sidan beskrivs hur föremål och skildringar rörande shamanism och andar framstår som främmande och exotiska för den ”förväntade” besökaren på museet. En koppling till den historiska processen av den danska påverkan på den inuitiska befolkningen hade skapat ett tydligare kontinuerligt narrativ till dagens inuitiska befolkning och problematiserat utställningens koloniala historia på ett mer konkret sätt.

5.2.5 Den kvinnliga medlaren

When Pocahontas was born in 1595 in what is now Virginia, almost everyone who lived on the continent was an American Indian

En hel sektion av *Americans*, med titeln *Queen of America*, ägnas åt Pocahontas, troligtvis en av de mest kända enskilda individerna från den nordamerikanska ursprungsbefolkningen. I den här sektionen, vilken inleds med det överstående citatet, skildras Pocahontas livsöde och påverkan på USA och dess invånare, än idag. Meningen symboliserar den tragiska historia som den nordamerikanska ursprungsbefolkningen har haft sedan denna tidpunkt i historien, och skildrar den påverkan som kolonialismen haft på ursprungsbefolkningen.

När kolonialismens historia i Amerika analyseras är en ofta framträdande bild kampen mellan den ledande figuren inom ursprungsbefolkningen och den ledande figuren bland kolonisatörerna. Några välkända exempel är de spanska conquistadorerna Hernán Cortés och Francisco Pizarros ödesdigra möten med Moctezuma och Atahualpa, samt John Smith och Powhatan ur ett nordamerikanskt perspektiv. Även när det gäller senare möten mellan ursprungsbefolkningen och de nationalstater som växt fram ur kolonierna är det i många fall ledarna som blir ihågkomna, till exempel General Custer och Sitting Bull samt Crazy Horse.

I ett museologiskt sammanhang framkommer Smith och Powhatan, samt Custer, Sitting Bull och Crazy Horse tydligt inom NMAI. Gällande conquistadorernas möten med den förkolumbianska civilisationernas ledare tycks nationalmuseerna i México och Peru utifrån deras hemsidor snarare strukturera sina utställningar kring artefakter från förkolumbiansk tid. Conquistadorernas erövring av Amerika är i stället i fokus på exempelvis Weltmuseum i Wien, där den österrikiska habsburgska dynastins koloniala historia berörs i deras "Stories from Mesoamerica" -galleri (Whitehead 2025, s. 53). Denna uppdelning av museologiska narrativ och föremål ger grund för vidare museologiska studier, men är även intressant att fundera kring gällande den här uppsatsen. Anledningen till detta är specifikt NMAI och *Americans* strävan efter att bygga upp ett gemensamt narrativ mellan kolonisatör och koloniserad, trots den traumatiska historiska bakgrunden. Detta skiljer sig från uppdelningen av conquistadorernas och de förkolumbianska civilisationernas narrativ.

Den här delen av analysen kommer dock inte fokusera på mötet mellan de ledande individerna, utan snarare på rollen som olika specifika kvinnliga individer ur ursprungsbefolkningen besitter utifrån utställningarna som "kvinnliga medlare", en term som introduceras i den här uppsatsen

som ett resultat av utställningsanalysen. I ett flertal fall framträder en specifik kvinnlig figur som en form av hjältinna i dessa historier. Den mest kända av dessa individer är troligtvis Pocahontas. Andra exempel är Cortés älskarinna, tolk och rådgivare, La Malinche, samt Sacagawea; en tonårig guide ur ursprungsbefolkningen som bistod den välkända Lewis och Clark expeditionen.

Även i *Arktis* finns det exempel på den här typen av kvinnor, som därmed kommer att jämföras med hur Pocahontas skildras i *Americans*. Pocahontas status som en världskänd ikon för den nordamerikanska ursprungsbefolkningen gör det relevant att inkludera två kvinnor från den grönländska ursprungsbefolkningen i jämförelsen. De två kvinnor som kommer jämföras med Pocahontas är Maria Epeyubsdatter och Arnarulunguaq. Jämförelsen och analysen av dessa individers framställning i utställningarna har som mål att framhäva hur deras roll exemplifierar en annan bild av den koloniala relationen än den konfliktbaserade. Ambitionen är även att koppla an till hur bilden av dessa ”kvinnliga medlare” kan användas för att förstå relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen än idag.

Figur 19: Pocahontas (1595/96 – 1617)

Figur 20: Maria Epeyubsdatter
(Ca 1730 – Ca 1750)

Figur 21: Arnarulunguaq
(1895–1933)

Analysen av dessa ”kvinnliga medlare” kommer även att inkludera hur den ”kritiske besökaren” bör studera museiutställningar ur ett individbaserat perspektiv. Den kritiske besökaren är inte specifikt inriktad på att analysera individer som lyfts fram i utställningar, men bör likväl studera de sätt på vilka individerna framhävs, och i vilket syfte de inkluderas (Lindauer 2005, s. 204).

Jag kommer vidare att anknyta till historikerna Julia Håkansson och Malin Jonssons artikel ”Do Women Have to Be Extraordinary to get Exhibited in Swedish Museums? Cultural Heritage Sites, Museum Exhibitions and the Commercialization of Women from the Past” från 2023. I artikeln diskuterar Håkansson och Jonsson (2023) utvecklingen av hur kvinnors historia porträtterats inom svenska museer. Ett problem som de poängterar är att kvinnor i svenska utställningar antingen gestaltas som ett temporärt tillägg till den ordinarie historieskildringen, eller som arketyper av en ”extraordinär” kvinna (Håkansson och Jonsson 2023, s. 75). Den ”extraordinära” kvinnan handlar enligt Håkansson och Jonsson om någon vars möjlighet till att göra avtryck härstammar från en privilegierad makt eller ekonomisk position. Håkansson och Jonsson hävdar att museer behöver lyfta fram aspekten av att majoriteten av kvinnor genom historien inte haft möjligheten att vara dessa ”extraordinära” kvinnor, men likväl förtjänar att framhävas i utställningar (2023, s. 76). I sammanfattningen av det här kapitlet kommer jag att återkoppla till den här frågan om den ”extraordinära” kvinnans privilegier, genom att studera hur

de ”kvinnliga medlarna” i *Americans* och *Arktis* utmanar den här problematiken vilken Håkansson och Jonsson lyfter fram.

Strukturen på avsnittet kommer inledas med en övergripande bild av museernas skildring av dessa ”kvinnliga medlare”. Därefter behandlas frågan om varför just dessa tre individer lyfts fram samt vad deras inkludering kan berätta om den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen.

5.2.5.1 Museernas skildring av dessa kvinnliga medlare

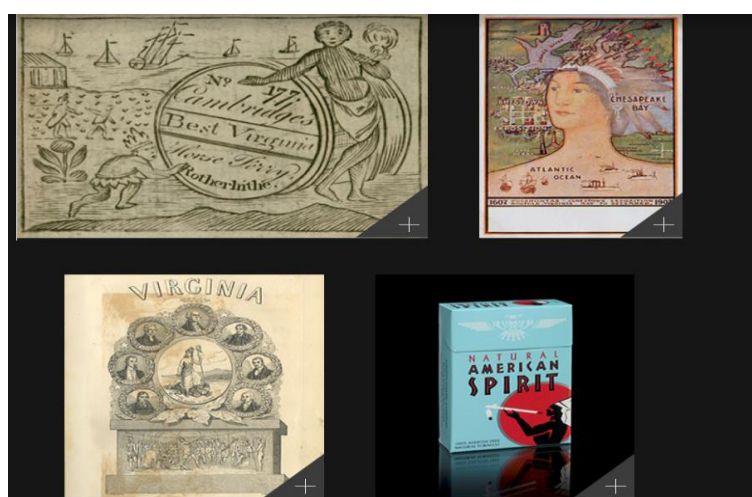
Ur Whiteheads ’föreställda’ besökares perspektiv tycks detta i båda utställningarnas fall, främst beröra personer som inte härstammar från den ursprungsbefolkning som utställningarna behandlar. I introduktionstexten till *Americans* beskrivs hur utställningen tydliggör rollen som den amerikanska ursprungsbefolkningen haft i nationens identitet, samt hur utställningen ämnar bjuda in besökare till en konversation om varför denna roll uppkommit. I den digitala introduktionstexten till *Arktis* står det bland annat *Step into the world of Inuit*. Introduktionstexterna till utställningarna indikerar att de snarare är riktade till besökare som genom utställningarnas innehåll ska få kunskap om dessa båda kulturer. Att utställningarna väljer att lyfta fram dessa kvinnliga individer innebär att deras livsöden är betydelsefulla för utställningarnas narrativ på olika sätt. Vad bakgrunden till denna betydelse är ämnar kapitlet även indirekt utröna genom att studera hur utställningarnas skildring av kvinnorna framställer den koloniala relationen.

Pocahontas roll i *Americans* är betydande, med tanke på att hon dels har sin egen sektion vid namn *Queen of America*, dels är inkluderad genom flertalet övriga föremål i det bredare galleriet. I *Queen of America* skildras i utställningstexten hur målet och ambitionen är att försöka förklara varför Pocahontas har fascinerat människor både i hennes egen tid och hos senare generationer. Detta synliggör att strävan hos utställningen är att undersöka varför Pocahontas placerats i det historiska narrativet inom USA, och vad detta kan bero på.

I utställningen framhävs även hur de engelska kolonisatörerna på olika vis imponerades av henne. Därtill understryks det att freden mellan kolonisatörerna och hennes faders konfederation tillkom som en direkt följd av hennes giftermål med John Rolfe. Likaledes skildras hennes betydelse som den första personen att besöka Europa från den nya världens ursprungsbefolkning av egen fri vilja, vilket vidare placerar henne i ett bredare amerikanskt historiskt narrativ. Detta innebär att Pocahontas associeras till det gemensamma minnet och hennes roll i den

amerikanska historien poängteras. Hennes koppling till nutiden genom rollen som Disneyprinsessa framhävs även, och den här associationen till det amerikanska narrativet kan likställas med vad Pérez framhäver som en betydelsefull aspekt för ett icke marginaliserat modernt samhälle (2022, s. 41).

Minnet av Pocahontas som utställningen exemplifierar kan likaledes kopplas an till Laurajane Smiths (2020) framhävande av museer som institutioner av betydelser för nationellt spridda historier och den politiska påverkan dessa historier haft. Denna politiska påverkan tydliggörs av det faktum att flertalet ledande politiska aktörer och founding fathers med rötter i delstaten, efter Pocahontas sons återkomst till Virginia, har gjort anspråk på att vara ättlingar till Pocahontas. Hon har genom århundradena blivit sedd som en ”hyllad anmoder”.

Figur 22: Utdrag av föremål från *Queen of America*; en tobaksetikett, ett postkort, en frontespis samt ett nutida cigarettpaket.

Avslutningsvis framhäver utställningen hur Pocahontas är den enda ur ursprungsbefolkningen som ses som en av landets grundare, eftersom hennes namn även nämns i olika fördrag om lagar för jämställdhet av olika form, och hennes historia har anammats i USA:s eget historiska narrativ. Denna mening anknyter till Pérez tankar (2022, s. 41), genom att sammanföringen mellan Pocahontas personliga historia i relation till landets bredare historia leder till att hon inkluderas i det bredare narrativet. Den kan även kopplas till De Cesari med fleras beskrivning av

problemet för olika minoritetsgrupper med en exkludering från det nationella narrativet (2026, s. 4), något som inte tycks gälla för Pocahontas.

The only Indian seen as one of the nation's founders, Pocahontas's personal history has become the country's history.

Figur 23: En mening från *Queen of America* vilken tydligt anknyter Pocahontas historia till det amerikanska nationella narrativet.

I Nationalmuseets skildring av Maria Epeyubsdatter ingår den tidigare inkluderande tavlan (se figur 20), och även en anknyttande beskrivande text. Utställningstexten redogör för Marias geografiska ursprung, samt det faktum att hon var en av de första grönländarna att konvertera till kristendomen. Texten anknyter vidare kortfattat till Marias roll som assistent till den danske prästen Sylow och hur hon följde med denne på resor till Danmark och Norge.

Vad majoriteten av texten dock fokuserar på är hur tavlan skildrar Marias kombinerade påverkan av arktisk och europeisk kultur. Bland annat framhävs Marias haktatuering, en viktig feminin accessoar i den arktiska kulturen, eftersom männen i stället bar amuletter av olika slag. Båda dessa attiraljer sågs som betydelsefulla för att skydda individen som bar dem från sjukdomar och annat ont. Utställningstexten betonar avslutningsvis hur Marias frisyra är typisk grönländsk medan hennes anorak samt örhängen är av europeiskt ursprung.

Den beskrivande texten av Arnarulunnguaq utmålar henne som en viktig del i den välkända Arktisforskaren Knud Rasmussens femte expedition till Arktis. Den inledande meningen påtalar detta tydligt: "Without her, Knud Rasmussen would never have returned home with the world's largest collection from the Arctic". Vidare redogör den beskrivande texten för Arnarulunnguaqs mångfacetterade arbetsuppgifter, som likt tidigare angetts bland annat berörde att sy ihop kläder, laga mat, jaga och fiska samt köra hundsläde. Även tiden som resan pågick i och distansen som tillryggalades skildras, 18 000 km över tre år. Avslutningsvis belyser texten hur Arnarulunnguaqs dokumentering av expeditionens möten med inuiter längs vägen bidrog till en tydligare förståelse för inuiternas kultur. Exempelvis bidrog hon till att etablera hur olika

grupper av inuiter trots det stora avståndet mellan dem var sammanlänkade genom ett gemensamt arv av språk och kultur.

5.2.5.2 Varför just dessa tre individer?

För att belysa varför det specifikt är dessa tre individer som utställningarna framhäver finns det både likheter och skillnader att exemplifiera. Inkluderingen av Pocahontas motiveras av hennes stora påverkan på det amerikanska samhället, och bakgrunden till denna påverkan studeras i utställningen på ett konkret vis. Därmed tydliggörs den historiska berättelsen om henne som individ samt vilka aspekter det är som har gett henne den spridning hon har idag.

I kontrast till Pocahontas införlivas Maria Epeyubsdatter i utställningen med grund i hennes kombination av arktisk och europeisk påverkan. Exkluderingen av mer personlig information likt det som inkluderas om Pocahontas kan sannolikt förklaras av en kombination av dels utställningens syfte, dels syftet med hennes inkludering vilket presenteras i den beskrivande texten. I *Arktis* metanarrativ ingår det att framhäva den inuitiska kulturen för besökare som inte besökt Arktis tidigare. Därav är det huvudsakliga fokuset att skildra kulturens huvudaspekter, varav personliga öden tar en mindre plats än i andra typer av utställningar. Varför Maria inkluderas poängteras i den del av den angränsade text som tillhör hennes plats i utställningen, där hennes kombination av inuitisk och europeisk påverkan tydliggörs, samtidigt som hennes iögonfallande tatuerings funktion beskrivs ur ett bredare kulturellt perspektiv.

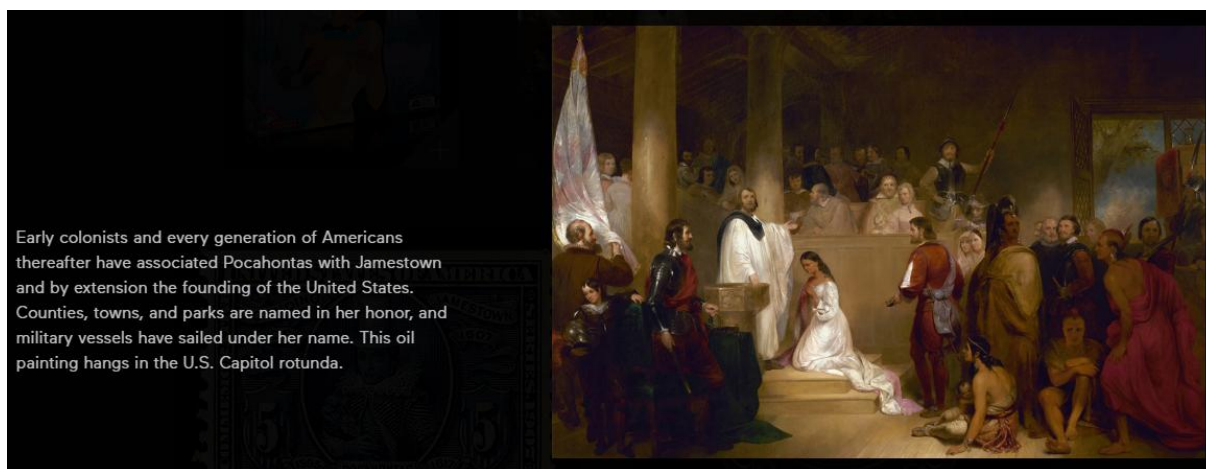
Bakgrunden till Arnarulunnguaqs inkludering i utställningen är av en tydlig karaktär, eftersom det är hennes stora roll i Knud Rasmussens expedition som poängteras. På grund av att denna expedition inbringat en stor del av museets arktiska föremål är det befogat att även berätta om expeditionen i utställningen. Att Arnarulunnguaq inkluderas i berättelsen stärker den inuitiska närvaron i utställningen och placerar betydelsen av hennes insats i det danska narrativet. Trots detta förblir Knud Rasmussen central, eftersom utställningen bland annat inkluderar en porträttbyst av honom.

5.2.5.3 Vad berättar skildringen av individerna om den koloniala relationen?

I likhet med föregående delkapitel inleds detta med en analys av Pocahontas och det historiska narrativ som *Americans* placerar henne i. Utifrån utställningen framstår Pocahontas ha blivit en del av den amerikanska identiteten, liknande Pérez beskrivning av betydelsen av att skapa ett icke marginaliserat samhälle där minoriteters roll i historien, nutiden och framtiden erkänns (2022, s. 40–42). Att belysa Pocahontas roll som en nationell ikon och förebild ur dessa olika

perspektiv, placerar även henne i ett narrativ som är tätt sammanvävt med den amerikanska historien.

I utställningen framträder vidare ett konkret historiskt perspektiv som kan ses som en bakgrund till den roll Pocahontas har i dagens samhälle, nämligen hennes diplomatiska roll som medlare mellan de brittiska kolonisterna och hennes faders konfederation. Hennes historia gestaltar därmed en aspekt av den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen där en diplomatisk lösning på relationen skildras, och där Pocahontas personligen tillskrivs en betydelsefull roll.

Figur 24: *Baptism of Pocahontas*, 1839. Konstnär: John Gadsby Chapman
Ett ytterligare exempel på anknytningen av Pocahontas till det nationella narrativet, där hon anknyts till den amerikanska religionen och hennes betydelse för den amerikanska historien framhävs.

Utställningen aktualiserar även ett mindre tydligt perspektiv, nämligen hur Pocahontas stred mot brittiska koloniserare 160 år innan det amerikanska frihetskriget inleddes. Att placera henne som en "hyllad anmoder" likt utställningen beskriver, är förståeligt i relation till hennes kamp för frihet mot samma fiender som Washington och de amerikanska revolutionärerna stred mot 160 år senare. Hon lärde sig dessutom engelska och konverterade till kristendomen, vilket stämmer överens med den amerikanska självbilden om "Guds utvalda land". Att anknyta henne till den amerikanska identiteten i nationens vagga, likt flera av *The founding fathers* gjorde är som nämnt ovan förståeligt och något som utställningen tydliggör.

Detta speglar även en stor möjlighet för museer att skapa en diskussion om deras koloniala historia och inkludera det historiska och nutida narrativet. Detta innebär att museet utifrån en

roll som *problem space* både placerar utställningen som ”The Colonial Past” eftersom de tydliggör det historiska narrativet, och ”The Racial Present” genom att anknyta till nutidens narrativ (De Cesari med flera 2026, s. 6). Vidare uppmärksammas koloniala relationer med avseende i hur ursprungsbefolkningen var involverad i konflikter mellan koloniserare, vilket även kan exemplifieras av det franska samarbetet med allierade från den nordamerikanska ursprungsbefolkningen i konflikter mot Storbritannien (Page 2003, s. 170–173).

När det gäller Maria Epeyubsdatters inkludering i *Arktis* och hur hon gestaltar den koloniala relationen, framhäver hennes berättelse den kombinerade påverkan av såväl arktisk som europeisk kultur. Tatuerings roll i den inuitiska kulturen uppmärksammas även, eftersom det i den beskrivande texten bland annat står ”For 3,500 years facial tattoos were an important element of the belief system and worldview of Arctic people”. En intressant komparativ iakttagelse gällande detta är att beskrivningen av hennes gemensamma påverkan av både arktisk och europeisk kultur påminner om *Americans* inriktning på att visa hur den nordamerikanska ursprungsbefolkningen påverkat den amerikanska befolkningen, men åt det motsatta hållet. Denna inblick i hur den inuitiska befolkningen påverkades av kontakten med koloniserare ger ursprungsbefolkningen agens, och inkluderar även dem i det bredare europeiska narrativ som kolonialismen är (De Cesari med flera 2026, s. 4). Denna iakttagelse bekräftar även Kockas fördelar med en komparativ metod och hur den kan leda till en identifiering av frågor och förklaringar kopplade till materialet vilka annars hade förbisetts (2003, s. 40).

Avslutningsvis kan det konstateras att Arnarlunnguaqs roll i utställningen berättar om den koloniala relationen på ett sätt som liknar Pocahontas, snarare än Maria, gällande det gemensamma narrativet. Arnarlunnguaq framhävs likt Pocahontas som en betydelsefull individ för danskar att minnas vilket även hennes plats på den kommande danska sedeln belyser. Skillnaden är dock att medan Pocahontas illustreras ur ett mer nationellt brett perspektiv framhävs Arnarlunnguaq snarare genom upptäckten av Grönland från ett danskt perspektiv, och vad dessa föremål och den kunskap som upptäcks betyder för Danmark. Detta anspelar på museets bakgrund inom arktisk forskning (Gillberg & Gulløv 1997, s. 5–7). Det poängterar även den betydelse hon tillskrivs, vilket kan kopplas till Pérez beskrivning av att både inkludera ursprungsbefolkningen i det historiska narrativet som i det nutida (2022, s. 41). Laurajane Smith framhäver att museer bland annat kan engagera besökare genom att skapa ett förkroppsligande av olika platser som gestaltas i utställningar (2020, s. 67). *Arktis* kombination av att framhäva det hårda arktiska klimatet och den stora del Arnarlunnguaq spelade i Rasmussens expedition

tydliggör betydelsen av att lyfta fram hennes roll i expeditionen, och understryker samtidigt vikten av samarbete. Detta kan likställas med den diplomatiska anknytning som Pocahontas har tilldelats i den amerikanska historien.

5.2.6 Sammanfattning av bilden av den kvinnliga medlaren

Detta delkapitel har haft ambitionen att studera hur tre individer vilka i undersökningen definieras som ”kvinnliga medlare” beskrivs i utställningarna, och hur deras inkludering belyser den koloniala relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen. Dessa tre individer är: Pocahontas, Maria Epeyubsdatter samt Arnarulunnguaq.

Pocahontas har en egen sektion i *Americans*, vid namn *Queen of America*. I denna beskrivs bakgrunden till varför Pocahontas spelat en sådan tydlig roll i den amerikanska identiteten ända sedan hennes livstid. Utställningen utmärker hur hon har kommit att bli betraktad som en nationell ikon och förebild, samt utvecklats till ett kulturellt fenomen. Den koloniala relationen som framhävs är Pocahontas relation med de brittiska kolonisatörerna under hennes livstid, men även hur amerikaner sedan landets grundande påverkats av och eftersträvat att associeras med Pocahontas. Därmed visar utställningen hur Pocahontas kommit att sammankopplas till det bredare amerikanska narrativet, både i en historisk och nutida kontext. Hennes historia gestaltar avslutningsvis en aspekt av den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen där en diplomatisk lösning på relationen skildras, något som kan ge Pocahontas en dekoloniserande roll.

Maria Epeyubsdatter inkluderas i *Arktis* genom en tavla och den tillhörande beskrivande texten. Med hjälp av denna framställning berättas delar av Marias livsöde, samt hur hon exemplifierar den europeiska påverkan på Grönland. Hon används även för att illustrera den inuitiska tatueringskulturen och den betydelse som tillskrivs denna. Gällande den koloniala relationen visar hennes utseende och kläder på europeiska influenser på den inuitiska kulturen, eftersom hennes anorak samt örhängen var av europeiskt ursprung. Maria Epeyubsdatters inkludering i *Arktis* skildrar museets möjlighet att gestalta hur ursprungsbefolkningens kultur påverkas av europeiska möten. Den innebär även en skillnad gentemot *Americans*, eftersom den gestaltar hur den koloniala relationen har påverkat ursprungsbefolkningen, snarare än hur ursprungsbefolkningen har påverkat majoritetsbefolkningen.

Gällande Arnarulunnguaqs inkludering och hur den gestaltar den koloniala relationen påvisas snarare en mer jämförbar roll med Pocahontas än den roll Maria Epeyubsdatter innehar. Arnarulunnguaqs inkludering exemplifierar ett gemensamt narrativ mellan Grönland och Danmark, där hennes betydelse för Knud Rasmussens expedition redogörs för. Skillnaden mot Pocahontas är dock att medan Pocahontas illustreras ur ett mer nationellt brett perspektiv som en viktig individ gällande landets grundande, beskrivs Arnarulunnguaq snarare utifrån perspektivet från den danska utforskningen av Arktis. Innebörden av detta blir att hon knyts an till den danska utforskningen av Grönland och Arktis, samt vad föremålen och den kunskap som under utforskningen upptäckts betyder för Danmark. Arnarulunnguaqs inkludering visar dock på betydelsen av inuitisk assistans för den danska utforskningen av Grönland, vilket kan likställas med Maria Epeyubsdatters roll som en av de första inuiterna att avmålas i en västerländsk kontext. Därmed påvisar utställningen betydelsen dessa kvinnor haft för den danska utforskningen och förståelsen av den inuitiska kulturen, vilket placerar kvinnorna i utställningens historiska narrativ. Detta gestaltar även påverkan som dessa kvinnliga medlare haft för den koloniala relationen mellan Grönland och Danmark.

Beskrivningen av dessa tre kvinnor kan även kopplas till Håkansson och Jonssons (2023) diskussion om den ”extraordinära” kvinnan och framställningen av kvinnor inom svenska museer. Utställningarna och kvinnorna jag lyfter fram i detta kapitel härrör inte från en svensk kontext, men bidrar trots detta med ett intressant tillägg till frågan. Min diskussion kring den koloniala relationen och hur museernas skildring av dessa kvinnor lyfter fram denna relation visar att de alla belyser viktiga perspektiv ur både den koloniala historien och hur kvinnor från olika sociala bakgrunder påverkats av den koloniala relationen. Diskussionen framhäver vidare att Pocahontas, Maria Epeyubsdatter samt Arnarulunnguaq intar, i rollen som ”kvinnliga medlare” mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen, en extraordinär position. Detta innebär att de framställs som ”extraordinära”, eftersom utställningarna väljer att framhäva dessa kvinnor och integrera dem i det gemensamma narrativet.

6. Avslutande diskussion samt vidare forskning

6.1 Avslutande diskussion

Det övergripande syftet med den här undersökningen har varit att utforska hur ursprungsbefolkningen skildras inom två etnografiska utställningar, *Americans* och *Arktis*. Detta har genomförts genom att besvara dessa två frågeställningar:

- Vilka metanarrativ framträder i utställningarna, och hur skildras ursprungsbefolkningen i dessa narrativ?
- Hur skildras den koloniala relationen mellan ursprungs- och majoritetsbefolkningen i utställningarna?

Gällande den första frågeställningen framträdde en diskrepans mellan utställningarnas metanarrativ. Medan *Americans* fokuserar på att beskriva påverkan som den nordamerikanska ursprungsbefolkningen haft på den amerikanska identiteten och kulturen, är *Arktis* i stället inriktad på att gestalta den inuitiska kulturen ur olika perspektiv samt belysa inuiternas livsvillkor i det arktiska klimatet. Denna diskrepans innebär att medan *Americans* anlägger ett mer kulturellt och historiskt perspektiv på relationen till ursprungsbefolkningen präglas *Arktis* snarare av ett etnografiskt och forskningsbaserat förhållningssätt till den inuitiska kulturen.

Den framkomna skillnaden i utställningarnas metanarrativ medför således att ursprungsbefolkningens skildring i narrativet gestaltas på olika vis. I *Americans* lyfts olika aspekter av den nordamerikanska kulturens påverkan på den amerikanska identiteten och kulturen fram. I *Arktis* lyfts snarare den inuitiska kulturens medlemmar av denna fram ur ett etnografiskt perspektiv. I detta poängteras deras påverkan på den danska historien, samtidigt som deras strategier för att överleva i det arktiska klimatet står i centrum.

Förklaringen till denna skillnad i utställningarnas metanarrativ och ursprungsbefolkningens roll i detta går att finna i tidigare forskning om museerna, vilka exemplifierar deras respektive expertis och vad deras relation till ursprungsbefolkningen är. Smith (2005) framhäver i samband med NMAI:s öppnande att det etablerade koloniala metanarrativet är viktigt att nyansera. Smith (2005) framhåller att museet samtidigt enligt deras riktlinjer har ett ansvar att sprida kunskap och förståelse för den nordamerikanska ursprungsbefolkningens kultur. Detta tillsammans med den kontroversiella relationen till ursprungsbefolkningen vilken Lonetree (2012) exemplifierar,

förklarar behovet att lyfta fram den påverkan som nordamerikanska ursprungsbefolkningen haft på den amerikanska identiteten och kulturen genom historien.

Gillberg och Gulløv (1997) beskriver Nationalmuseets långvariga arktiska samlingar, samt den expertis som finns inom den etnografiska avdelningen på museet. Denna expertis förklarar den vetenskapliga och etnografiska inriktning som finns i museets metanarrativ. Gulløv (2017) samt Maegaard och Køhler Mortensen (2022) belyser vidare den kontroversiella relationen, både den danska och museets egna, till den koloniala historien kopplad till Grönland. Detta kan förklara varför denna relation inte tar plats i *Arktis* på ett mer konkret vis. En nyare utställning vid namn *Stemmer fra Kolonierne* behandlar dock detta ämne, vilket kan tyda på att en utveckling mot att i större utsträckning diskutera ämnet är under framväxt.

Vad gäller frågeställning 2 med koppling till den koloniala relationen till ursprungs- och majoritetsbefolkningen som framställs i utställningarna har undersökningen behandlat två centrala aspekter, konflikter och medling. De konflikter som undersöktes i *Americans* utgjordes av två välkända historiska händelser, Trail of Tears samt slaget vid Little Bighorn, medan den konflikt som studerades i *Arktis* handlade om hur inuiterna exotifieras ur olika perspektiv.

Den koloniala relationen kopplat till Trail of Tears visade sig beröra hur både den amerikanska staten och den nordamerikanska ursprungsbefolkningen påverkades av tvångsförflyttningen. En intresseväckande del av Trail of Tears påverkan handlar om att en tredje part inkluderas, de afroamerikanska slaverna under tiden för tvångsförflyttningen. Utställningen exemplifierar hur Trail of Tears ledde till utökade slavplantager och en ökad ekonomisk expansion i den amerikanska södern. Att båda dessa minoritetsgrupper diskuteras visar även på att de båda blir ”distinkt integrerade”, det vill säga att båda framhävs i det nationella narrativet (Johansson 2015). Att knyta an minoriteterna till det nationella narrativet är även något som De Cesari med flera (2026) samt Pérez (2022) beskriver som betydelsefullt ur ett postkolonialt perspektiv.

I den sektion av *Americans* där slaget vid Little Bighorn beskrivs går den koloniala relationen att utforska ur två perspektiv. Sektionen beskriver hur den amerikanska nationen påverkades av slaget, samt hur slaget ledde till att ”Plains Indian Warriors” inkluderades i amerikansk kultur, film och i militära emblem. Denna uppdelning i delade perspektiv anknyter till Laurajane Smiths (2020) definition av ”dissonant” och ”national” sites, platser som berättar om splittrade narrativ och ett nationellt narrativ. Beskrivningen av slaget vid Little Bighorn gestaltar de separata

konsekvenserna av denna händelse för ursprungs- och majoritetsbefolkningen, samtidigt som det gemensamma narrativet byggs upp av slagets historiska påverkan.

Konflikten i *Arktis* beträffande exotifieringen av Grönland framkom under analysen av utställningen i två former, fysisk och immateriell. Den fysiska konflikten exemplifieras ur en historisk kontext, där proveniensen hos en tavla på vilken en inuitisk familj är avbildade behandlas. Den beskrivande texten av tavlan skildrar hur familjen förts bort från Grönland av en dansk kapten, samt att familjen bidrog till att sprida kunskap om det inuitiska språket och att porträttet av familjen är en av de första västerländska målningarna av inuiter. Vad som är intressant med tavlan är att den gestaltar den förkoloniala tiden, där exotifierande tankar gällande Grönland och inuiterna var mer utbredda. Gulløv och Toft (2017) synliggör att familjens beskrivningar och upplysningar gav stort intresse i Danmark, och lade grunden för de expeditioner och den kolonisering som följde. Detta innebär att tavlan trots sin förkoloniala proveniens även påverkade den kommande koloniala relationen mellan inuiterna och Danmark.

Den immateriella exotifieringen av Grönland härrör från framställningen av andevärldens betydelse inom inuitisk kultur. Utifrån utställningens ”förväntade” besökare innebär detta fokus att kulturen tillskrivs en exotifierande dimension. Denna faktor har i undersökningen relaterats till museets roll som kunskapsproducent utifrån Hooper-Greenhills beskrivning av Museum of Natural Historys öppnande i London, där hon skildrar hur utställningen präglades av en äldre kunskapsframställning än dåtidens praxis (1992 s. 198–199). *Arktis* innehåller föremål som gestaltar den inuitiska kulturen vid den tid då föremål samlades in, vilket även anspelar på Engmans (2023) diskussion om etnografiska samlingars problematiska koloniala historia.

Diskussionen om medling och kopplingen till den koloniala relationen vilken genomförts i den här undersökningen har utgått från rollen som tre ”kvinnliga medlare” har i utställningarna: Pocahontas, Maria Epeyubsdatter och Arnarlunguaq. Analysen har fokuserat på hur dessa tre individer skildras i utställningarna, samt hur deras inkludering gestaltar den koloniala relationen.

Analysen visar att Pocahontas beskrivs som en nationell ikon och ett kulturellt fenomen. Den koloniala relation som går att koppla till henne präglas av hennes diplomatiska roll, samt att framträdande amerikaner ända sedan landets grundande velat associeras med henne. Pocahontas anknyts därmed till det gemensamma narrativet, och det välspredda nationella

minnet och den koppling till henne som görs i utställningen gestaltar även Laurajane Smiths (2020) beskrivning av museers betydelser för spridandet av nationella narrativ.

Maria Epeyubsdatter gestaltar till skillnad från Pocahontas hur europeiska influenser påverkade den inuitiska kulturen. Detta skildrar en möjlighet för museer att belysa hur ursprungsbefolkningens kultur påverkats av europeiska möten. Här uppkommer även en skillnad mot Pocahontas och *Americans* där det är påverkan som den nordamerikanska ursprungsbefolkningen haft på den amerikanska kulturen och identiteten som inkluderas.

Arnarulunguaqs koppling till den koloniala relationen liknar mer Pocahontas än Maria Epeyubsdatter. Anledningen till detta är att hon i och med sin roll i Knud Rasmussens expedition till Grönland åskådliggör ett gemensamt narrativ mellan Grönland och Danmark; den inuitiska betydelsen för den danska utforskningen av Grönland. Arnarulunguaqs inkludering visar även prov på betydelsen av inuitisk assistans för den danska utforskningen av Grönland, vilket kan likställas med Maria Epeyubsdatters roll som en av de första inuiterna att avmålats i en västerländsk kontext. Att lyfta fram Arnarulunguaqs betydelse för museets expertis inom arktisk forskning belyser avslutningsvis den stora påverkan som tillskrivs henne. Detta kan associeras till Pérez (2022) beskrivning av att integrera ursprungsbefolkningen i såväl det historiska narrativet som i det nutida.

6.2 Slutsats

Den här analysen av *Americans* och *Arktis* ämnade gestalta etnografiska utställningars möjligheter att skildra den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningar och majoritetsbefolkningar, samt hur detta kan bidra till den dekoloniala processen. Resultatet av analysen har visat att för utställningar som gestaltar en ursprungsbefolkning och innehåller föremål med en kolonial proveniens är metanarrativet en betydande faktor i hur ursprungsbefolkningen gestaltas. Resultatet har även visat att en komparativ jämförelse mellan en digital och analog utställning är möjlig, eftersom den koloniala relationen mellan ursprungsbefolkningen och majoritetsbefolkningen fungerade väl att jämföra och undersöka mellan *Americans* och *Arktis*. Jag har i analysen jämfört utställningarna utifrån samma premisser, och studerat hur ursprungsbefolkningen framställs i metanarrativet, samt hur den koloniala relationen gestaltas genom konflikter och ”kvinnliga medlare”.

Slutsatsen som kan dras utifrån den diskussion som förts i denna analys är att utställningar som gestaltar ursprungsbefolkningen fortsatt kommer att diskuteras. Vidare framgår betydelsen av att inkludera ursprungsbefolkningen i ett gemensamt narrativ med majoritetsbefolkningen. Detta har en dekoloniserande karaktär som understryker ursprungsbefolkningens betydelse i det nationella narrativet. Därtill har utställningsanalysen exemplifierat hur den ”föreställde” och ”kritiske” museibesökaren kan användas som metodologisk lins vid analys av utställningar, samt hur dessa perspektiv kan relateras till postkoloniala studier.

6.3 Vidare forskning

Den här studien har undersökt hur två utställningar i USA respektive Danmark gestaltar ursprungsbefolkningen och den koloniala relationen. Därav finns det flera olika infallsvinklar för vidare forskning inom ämnet att studera. Ett konkret steg för vidare forskning är att undersöka ett annat lands ursprungsbefolkning än USA:s respektive Danmarks. Detta hade kunnat bidra med en bredare kunskap om hur gestaltningen av ursprungsbefolkningen och den koloniala relationen i museiutställningar skiljer sig åt mellan olika länder och världsdelar. Exempelvis hade en australiensisk eller peruansk utställning om deras ursprungsbefolkning kunnat undersökas.

Ett annat exempel på vidare forskning hade kunnat vara att studera andra utställningstyper, såsom konstupställningar. Konstnärliga representationer berörs kortfattat i denna uppsats i relation till slaget vid Little Bighorn, men en fördjupad studie om ursprungsbefolkningens roll inom konst skulle kunna bidra med ytterligare perspektiv. Ett sådant fokus hade kunnat belysa konstens roll i att skapa stereotyper och exotifiering av ursprungsbefolkningen, men även hur konst kan användas för att framhäva ursprungsbefolkningen ur olika perspektiv.

Ett vidare förslag är att utveckla kopplingen till genusteori, där skillnaden mellan kvinnliga respektive manliga medlemmar i ursprungsbefolkningens gestaltning inom utställningar undersöks, samt rollen som den ”kvinnliga medlaren” studeras djupare.

Avslutningsvis kan uppdelningen av museologiskt narrativ mellan museer i länder som tidigare varit kolonimakter och länder som tidigare varit kolonier vara av intresse för att studera. En studie av detta kan analysera hur ländernas historiska relation till kolonialism påverkar museiutställningar med kolonialt innehåll.

Litteraturförteckning

Bennett, T. (2018). *Museums, Power, Knowledge: Selected Essays*. New York: Routledge.

Britannica (2026). "Edward Said". Encyclopaedia Britannica, 24 februari. Tillgänglig vid: <https://www.britannica.com/biography/Edward-Said> [2026-01-21].

Cesari D, C., Modest, W. & Pelacani, P.M. (2026). *Decolonizing the Museum: Art, Activism and the Question of Race in Curation*. New York: Routledge. Tillgänglig vid: <https://www-taylorfrancis-com.ludwig.lub.lu.se/books/mono/10.4324/9781003356530/decolonizing-museum-chiara-de-cesari-wayne-modest-marta-pagliuca-pelacani> [2026-02-20].

Engman, C. (2023). *Desires of Decoloniality and Museal Logics: Encounters between the Swedish Museum of Ethnography, Democratic Ideals and Contemporary Audiences*. Doktorsavhandling. Umeå: Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet. Tillgänglig vid: <https://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1749669&dswid=6548> [2026-03-16].

Fanon, F. (2004 [1961]). *The Wretched of the Earth*. Översatt från franska av R. Philcox. New York: Grove Press. Tillgänglig vid: <https://ia600603.us.archive.org/9/items/the-wretched-of-the-earth/The%20Wretched%20Of%20The%20Earth.pdf> [2026-01-21].

Gillberg, R. & Gulløv, C.H. (red.) (1997). *Fifty Years of Arctic Research: Anthropological Studies from Greenland to Siberia*. Köpenhamn: Nationalmuseet.

Gulløv, C.H. (2017). *Grønland: Den arktiske koloni*. Köpenhamn: Gads Forlag.

Gulløv, C.H. & Toft, P.A. (2017). "Den førkoloniale tid". I: Gulløv, C.H. (red.) *Grønland: Den arktiske koloni*. Köpenhamn: Gads Forlag, s. 14–43.

Hicks, D. (2020). *The Brutish Museums: The Benin Bronzes, Colonial Violence and Cultural Restitution*. London: Pluto Press. Tillgänglig vid: <https://doi.org/10.2307/j.ctv18msmcr> [Hämtad 2026-06-30].

Hooper-Greenhill, E. (1992). *Museums and the Shaping of Knowledge*. London: Routledge.

Hourston Hanks, L. (2012). "Writing Spatial Stories: Textual Narratives in the Museum". I: Macleod, S., Hanks, L.H. & Hale, J. (red.) *Museum Making: Narratives, Architectures, Exhibitions*. London: Routledge, s. 17–29. Tillgänglig vid: <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.4324/9780203124574/museum-making-suzanne-macleod-laura-hourston-hanks-jonathan-hale> [2026-03-02].

Håkansson, J. & Jonsson, M. (2023). "Do Women Have to Be Extraordinary to Get Exhibited in Swedish Museums? Cultural Heritage Sites, Museum Exhibitions and the Commercialization of Women from the Past". I: *(Un)contested Heritage: Archives, Museums and Public Spaces*, s. 58–76. Tillgänglig vid: <https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1760455/FULLTEXT01.pdf> [2026-05-30].

Johansson, C. (2015). *Museums, Migration and Cultural Diversity: Swedish Museums in Tune with the Times*. Innsbruck: StudienVerlag. Tillgänglig vid: <https://mau.diva-portal.org/smash/get/diva2:1760455/FULLTEXT01.pdf> [2026-03-11].

Jørgensen, R.M. (2026). "Nationalmuseet". Lex – Danmarks Nationalleksikon, 6 april. Tillgänglig vid: <https://lex.dk/Nationalmuseet> [2026-04-02].

Kocka, J. (2003). "Comparison and Beyond". *History and Theory*, 42(1), s. 39–44. Tillgänglig vid: <https://www.jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/3590801?seq=1> [2026-03-20].

Kohn, M. & Reddy, K. (2024). "Colonialism". I: Zalta, E.N. & Nodelman, U. (red.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2024 Edition). Tillgänglig vid: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2024/entries/colonialism/> [2026-04-15].

Lindauer, M. (2005). "The Critical Museum Visitor". I: Marstine, J. (red.) *New Museum Theory and Practice*. London: Blackwell Publishing, s. 203–225.

Lonetree, A. (2012). *Decolonizing Museums: Representing Native America in National and Tribal Museums*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.

Maegaard, M. & Mortensen Køhler, K. (2022). "Colonial Labels and the Imagined Innocence of Past Times: Debating Language and Spatial Representations of the Danish/Greenlandic Relation". *Language in Society*, 51(5), s. 775–795. Tillgänglig vid: <https://www-cambridge-org.ludwig.lub.lu.se/core/journals/language-in-society/article/colonial-labels-and-the-imagined-innocence-of-past-times-debating-language-and-spatial-representations-of-the-danish-greenlandic-relation/184903584C959160435E6755F14D6FA6> [2026-04-10].

Nationalmuseet (2017). "Ny udstilling: Stemmer fra kolonierne", 31 augusti. Tillgänglig vid: <https://natmus.dk/nyhed/ny-udstilling-stemmer-fra-kolonierne/> [2026-05-27].

Page, J. (2003). *In the Hands of the Great Spirit: The 20,000-Year History of American Indians*. New York: Free Press.

Pérez, M. (2022). "Caught Between Past and Future: On the Uses of Temporal Figurations for Political Exclusion". I: Simon, B.Z. & Deile, L. (red.) *Historical Understanding: Past, Present and Future*. London: Bloomsbury Academic, s. 35–44.

Peterson, C. (2026). "Frantz Fanon". Encyclopaedia Britannica, 26 februari. Tillgänglig vid: <https://www.britannica.com/biography/Frantz-Fanon> [2026-01-19].

Said, E.W. (2003). *Orientalism*. London: Penguin Books. Tillgänglig vid: [file:///C:/Users/samme/Downloads/Orientalism_Edward_Wadie_Said%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/samme/Downloads/Orientalism_Edward_Wadie_Said%20(3).pdf) [2026-01-21].

Schultz-Lorentzen, H. (1997). "Greenland and the National Museum of Denmark – The National Museum of Denmark and Greenland: Fragments of a Piece of Museum History". I: Gillberg, R. & Gulløv, C.H. (red.) *Fifty Years of Arctic Research: Anthropological Studies from Greenland to Siberia*. Köpenhamn: Nationalmuseet, s. 277–286.

Scott, D. (2004). *Conscripts of Modernity: The Tragedy of Colonial Enlightenment*. Durham, NC: Duke University Press.

Siefkes, M. & Pfeiffer, J. A. (2025). "Exploring Digital Exhibitions: Typologies, Design Strategies, and Visitor Engagement". *Museum Worlds*, 13, s. 170–176. Tillgänglig vid: https://www.researchgate.net/publication/397073735_Exploring_Digital_Exhibitions_Typologies_Design_Strategies_and_Visitor_Engagement [2026-04-10].

Smith, C. (2005). "Decolonising the Museum: The National Museum of the American Indian in Washington, DC". *Antiquity*, 79(304), s. 424–439. Tillgänglig vid: https://www.researchgate.net/publication/228379134_Decolonising_the_Museum_The_National_Museum_of_the_American_Indian_in_Washington_DC [2026-02-20].

Smith, L. (2020). *Emotional Heritage: Visitor Engagement at Museums and Heritage Sites*. London: Routledge.

Trump, D. J. (2025). "Restoring Truth and Sanity to American History", 27 mars. The White House. Tillgänglig vid: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/restoring-truth-and-sanity-to-american-history/> [2026-04-15].

Vetenskapsrådet (2024). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig vid: <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html> [2026-03-20].

Whitehead, C. (2025). *Analysing Museum Display: Theory and Method*. New York: Routledge. Tillgänglig vid: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781351001649/analysing-museum-display-christopher-whitehead> [2026-01-27].

Källförteckning

Utställningar

Americans (2018). [Utställning]. National Museum of the American Indian, Washington, D.C. Pågående utställning Tillgänglig vid: <https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm-RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhchBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHoyel> [2026-05-31].

Arktis (u.å.). [Utställning]. Nationalmuseet, Köpenhamn. Permanent utställning.

Bildkällor

The Strong National Museum of Play (2018), *Thanksgivingkort*, ca. 1915. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm-RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhchBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHoyel-Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zMokv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aOBTKHTxaIqxScC7ig#gallery/thanksgiving-greeting-card-ca-1915 [2026-05-31].

North Wind Picture Archives/Alamy Stock Photo (2018), *African American slaves loading cotton on the levee at New Orleans*, 1850-talet. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm-RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhchBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHoyel-Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zMokv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aOBTKHTxaIqxScC7ig#stories/the-removal-act [2026-05-31].

John Mulvany (1881), © Stapletonkollektionen och Bridgeman Images, *Battle of Little Bighorn*. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: <https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm-RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhchBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgABHoyel>

Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zM0kv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aO
BTKHTxaIqxScC7ig#stories/the-indians-win [2026-05-31].

Buffalo Bill's Wild West Show (1905), © Buffalo Bill Center of the West, "*Custer's Last Stand*" poster for Buffalo Bill's Wild West Show. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: <https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm->

RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhcHBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODI-
wMDg5MgABHoyel-

Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zM0kv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aO
BTKHTxaIqxScC7ig#stories/the-indians-win [2026-05-31].

NMAI Photo services, Smithsonian Institution (2018), *Custer's Last Fight movie poster*, 1912. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: <https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm->

RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhcHBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODI-
wMDg5MgABHoyel-

Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zM0kv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aO
BTKHTxaIqxScC7ig#gallery/custer-s-last-fight-movie-poster [2026-05-31].

National Museum of the Marine Corps (2018), *World War I Marine Corps helmet with Indian head-and-star insignia*, 1918. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: <https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm->

RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhcHBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODI-
wMDg5MgABHoyel-

Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zM0kv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aO
BTKHTxaIqxScC7ig#stories/the-indians-win [2026-05-31].

National Postal Museum, Smithsonian Institution (2018), *Pocahontas postage stamp*, 1907. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: <https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm->

FDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhcHBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODIwMDg5MgAB-
Hoyel-

Ci7ZPjF7D_mH3RKZB6zMOkv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aO
BTKHTxaIqxScC7ig#stories/queen-of-america [2026-05-31].

Mathias Blumenthal (1747), © Universitetsmuseet i Bergens etnografiska samlinger. *Portrett av Maria Epeyubsdatter*. I Universitetsmuseet i Bergen, *To hundrefortellinger på to hundre år: Museet og gjenstander gjennom 200 år 1825–2025*, [digital hemsida]. Tillgänglig vid: <https://tohundrefortellinger.w.uib.no/1909/09/26/1909-portrett-av-maria-epeyubsdatter/> [2026-05-31].

Nationalmuseet (2026), *The Little Heroine on the world's longest sled journey*. I Nationalmuseet, Köpenhamn, *Arktis* [digital hemsida]. Tillgänglig vid: <https://nationalmuseet.dk/en/exhibitions/arctic> [2026-05-31].

John Gadsby Chapman (1839), © the Architect of the Capitol, *Baptism of Pocahontas*, 1839. I National Museum of the American Indian, *Americans*, [digital]. Tillgänglig vid: https://americanindian.si.edu/americans/?fbclid=IwY2xjawPUm-RicmlkETFDaFFJVDg1bGpET2o5SWRzc3J0YwZhchBfaWQQMjIyMDM5MTc4ODI-wMDg5MgAB-HoyelCi7ZPjF7D_mH3RKZB6zMOkv3dLQVi0kwHEKUjdykAnqLEqyewM87U1&brid=a_d8aOBTKHTxaIqxScC7ig#stories/queen-of-america [2026-05-31].